

Hétről-hétre

Tel-Aviv. Nabus mellett egy arab banda ráírt egy angol csapatra, amely a tüzelést viszonzotta. Két arab meghalt, egy arab nő, aki véletlenül a közelben tartózkodott, megsebesült. — Haifa mellett szintén volt csete-pate, melynél két arab meghalt és négy megsebesült. — Ramallah mellett egy katonai őrző két arabot sebesített meg, saját maga nem szenvedett sebesítést. — Ludt mellett egy angol katonája súlyosan megsebesült, aki egy vonatot kísért. — Bernhard Klein 31 éves Wienből származott fiatalembert Kfar Saba mellett orvul megdarálták. Súlyos sebével a tel-avivi kórházba szállították. — A tel-avivi Montefiore negyed és a Salameh negyed között két arabot megdaráltak és súlyosan megsebesítettek. Az egyik sebesült egy arab kereskedő, aki a sztrájk kezdete óta nyitva tartotta üzletét. — Nablusi uton felrobant egy bomba, amely a Cameron Highlander ezred két katonáját súlyosan megsebesítette. — Ramat Hakodesh mellett egy transzportot a levegőbe akartak repíteni. Az uton két pokolgépet találtak, amelyhez 500 metéres kanóc volt köté, a vége pedig egy ismert nacionalista vezető birtokán találták. — Nathania és Chedera között egy autóbusszal felakartak robbantani pokolgéppel. Tizenöt utas csak csodával határos módon szabadult meg a biztos határolt Egyedül Jehuda Spivak sofőr sebesült meg idején súlyosan, a felrobbanó motor egyik darabjától. — Az Irak Petroleum Társaság vezetékét Tamra mellett felrobantották. A kifolyó olajat felgyújtották.

Varsó. Niemienszyn furdóhelyen Vilna mellett, zsidóellenes kilengések voltak. A rendőrség kizárólagos és helyreállította a rendet. Cooperativa hitelközpontra néven, zsidó foglalkozási szövetkezeti központ létesült, amelyet az illetékes hatóságok most jegyeztek be. — A czenochau-i hadbírósgá Valentin Milinarczig nemzeti demokrata agitátort a januárban elkövetett tettéért két és fél évi fogházra ítélte. — Lodzban, a zsidógyűlölet főtészekében, a bécsi Harand mozgalom mintájára, keresztény mozgalom indult meg, a zsidógyűlölet ellen, amelyben diákok, munkások és intellektuálisok vesznek részt. Az egyesület netilatot ad ki, „A szabad ember” címen. Az első számban nagy cikket írt Zadercyk prof. lemebergi egyetemi tanár, aki nagy könyvet írt régebben a Talmudról. Cikkekben a zsidógyűlölet szándékait igyekszik feltárni.

Páris. A Hlas-Ica Emigration Association (Hicem) közli, hogy tekintettel a perui bevándorlási lehetőségekre, tevékenységét Perura is kiterjeszti. — A napokban meghalt 50 éves korában René Koval, aki az operett műfajban új zsánert honosított meg.

Wien. A XVIII-ik kerületben, az utóbbi időben számos zsidó sarkot megromlaltak ismeretlen tettesek. Közöttük volt 200 éves sark is. A temetőt, a temetőgyűlölet köveivel támadták meg. Sikertől a rendőrségnek a tettesek közül ötöt lefogni. Valamennyi kiskorú volt, akiket átadtak a fiatalokruak bíróságának.

Moszkva. Charbinban, Manduria fővárosában zsidóellenes kilengéseket rendeztek orosz fehérgárdisták. Három zsidó megsebesült.

Helsingfors. A skandináv országok és a finnországi zsidó ifjúsági szervezetek közös szervezete létesített.

Kopenhága. Az ott megtartott lógopedikai kongresszuson, a budapesti zsidó siketnéma intézet igazgatója Kanizsai Dezso előadást tartott, a Dr. Kepes Pálal együtt kutakon végrehajtott kísérletekről, amelyekről süket kutakon végeztek.

Vilna. A zsidó tudományos intézet kiadott egy tanulmányt, Dr. E. Ringelblumtól, amely a lengyelországi zsidó könyvek és könyvnyomtatásról szól.

New-York. A napokban megjelent *Kuben Brainin* író két újabb regénye. — Morris Schwartz, aki a new-yorki jiddis művészeti színház direktora, egy teljes ensemblet állított össze a legkiválóbb európai jiddis színészek közreműködésével. Az új társulat nemcsak Lengyelországban lép fel, hanem Romániában, Litvániában, Lettországon, Ausztriában és Csehországban, ahol rendszeres előadásokat fognak tartani. Morris Schwartz vizsautazott Amerikába. — Mexico Cityben tizenöt év óta működik egy zsidó színház, azonkívül zsidó iskolák és más kulturális intézmények. Így megjelenik egy havi folyóirat is, amely most ünnepi számot adott ki. S Turkownak, a híres, jelenleg európai turnéon levő színész husz éves jubileuma alkalmából. Létezik ezenkívül még két más zsidó orgánus is. Egy hetilap „Der Weg” és egy másik, a „Die Zeit”. — New Jersey államában levő Belmer városában meghalt Morris M. Margolies rabbi, aki a legöregebb rabbija volt Amerikának és az ortodox rabbiszervezet alapítója.

Nyerésre legtöbb esélye az
AURORA sorsjegyek van
„Uranus” Oradea, Str. Avram Iancu No. 2.
Főelárusítás:

Füzőujdonságok
Fuchs Mancsi füzőszalonban
Oradea, Str. Rimanóczy 12 sz.

Az ünnepre és iskolaszazonra

mindenféle gyermekáru, költő-, szövtől- és rövidáru, nyakkendő, bőrkézlő, női és férfi fehérmelket méret utáni rendelésre saját és hozott anyagból legjutányosabban szerezheti be

Lampel-nál

Oradea, Bul. Reg. Ferdinand 4.
(Reicherd cipőüzlet mellett)

— **A görög-ortodox egyház a cionizmus mellett.** Athén. Mgr. Hriszostomos, athéni érsek, a görög egyház legfőbb reprezentánsa, hosszabb beszélgetést folytatott Dr. Zwi Koretz főrabbiával. A beszélgetés folyamán kihangsúlyozta a görög ortodox egyház álláspontját, a cionizmussal és Palesztinával kapcsolatban. Az érsek kifejtette, így nagy öröme, hogy a görög és zsidó egyház között nem csupán Görögországban élnek fenn barátságos kapcsolatok, hanem mindazon országokban, ahol görög kolóniák vannak, hogy Amerikában és Egyiptomban. A görög-ortodoxok és zsidók között mindenütt baráti kapcsolatok vannak. A görög szellemiség különben szimpátiával és tőle felhővel támogatja a palesztinai zsidó építést és a cionizmus törekvéseit.

— **Zsidó ügyvédhez ment — váltó ok.** Frankfurtban egy asszony szüleinek állandó ügyvédjét bízza meg egyik perének vitelével, mert a pervitel költségeit a szülők fizették. A bíróság a zsidó ügyvédnek adott megbízást olyan minősítéssel, mely a házasság felbontására alkalmas és ezt bontó oknak tekintve, a házasságot ezen az alapon felbontotta. A felelősségi bíróság kifejtette, hogy a zsidó ügyvédnek adott megbízás eredménye az volt, hogy egy idegenfajta ember előt feltek a házasság felbontása. Charlotterburgban a törvénytörés színlén a házassági kötelesség megsértésének minősítette a zsidó ügyvéd megbízását.

— **Fájdalmakat** manapság mér nem kell többet tűrnünk. Miért nem huzt Ön is hasznos a tudomány legújabb vívmányaiból? Nem ismeri Ön a **Togal-t**? Minden gyógyszerárban és drogériában kapható. Legyen bizalommal! 7000 nél több orvos véleménye elismerően nyilatkozik Togal-ról. He az orvosok ezrelkének a gyógyszer, Ön is bizalommal használhatja.

— **Jugoszlavia fővárosában** önálló kereskedő, evált, 10 éves leánykával; nőstény szigorúan vallásos házból, megfelelő hozoménnyal. Csehszlovákiák előfőnsben. Leveleket a Népnők kiadóhivatal továbbítja.

— **Fuchs Ila angol nyelvtanár**, az angol nyelv tanítását október 1-én kezdi. Oradea Str. Rimanoczy 12.

Róth Sándor
zongorakészítő és hangoló
Vállal zongorahangolást és javítást a legkomplikáltabb angol mechanikát is garancia mellett. Hívásra házhoz megy, ugyancsak vidékre is. — Elismerések Oradea legjobb tanárától és tanárától. Előjegyzések: Nasch trafik. Oradea, Str. Gen. Moşu 1.

Zsidó humor

NÉVTELEN ADAKOZÁS.

Cyűllést indítottak a község céljaira. A zsigori nem akar hozzájárulni. Végül nagy rábeszélés után átad egy csekkel. Pár perc múlva visszahozták a gyűjtők:
— Elfelejtette aláírni a csekkel.
— Nem felejtettem el, — felelt a zsigori — de én elvből csak névtelenül adakozom...

A LEGROSSZABB.

Reb Ica Süssnek, a kile öreg sameszének, a c'dóke gabe, egy szivelen, gombaszavú agglégény volt a legnagyobb eselése.
Egy nap hírlül hozták a samesznek:
— Meghalt az elenséged, a c'dóke gabe.
Reb Ica Süss erre azt mondta:
— Jobb szeretném, ha azt a hírt hallottam volna róla, hogy megházasodott.

NEM OLYAN NAGYON...

Két ajrach, akik valamikor jobb napokat láttak, hosszú idő után találkoztak egymással. Az egyik megkérdezte a másikat, hogy meggy most dolga?

— Egészen jól — válaszolt a másik — s azt is hírlül adta, hogy mióta nem látták egymást, meg is házasodott.
— Ezt okosan cselekedted — mondta a barátja.

— Nem olyan nagyon okosan, — szölt amaz — mert veszekedő feleséged kaptam

— Ez bizony rossz dolog.

— Nem olyan nagyon rossz. Százezer lelt hozott homoménnyul.

— Ez aztán már jó.

— Nem olyan nagyon jó, mert a pénzemért birkákat vásároltam s azok birkavészben mind elpusztultak.

— Ez aztán megint rossz dolog.

— Nem olyan nagyon rossz, mert a börtömet eladtam s többet kaptam érte, mint amennyibe a birkák kerültek.

— Ez aztán igazán jódolog.

— Nem is olyan nagyon jó, mert a pénzért egy házat vásároltam és a házam leégett.

— Ez aztán megint nagyon rossz.

— Nem olyan nagyon rossz, mert a feleségem is bennegett a házban.

KEZDET ÉS VÉG.

Egy ajrachot a fuker balbósz ebédre hívott magához.

Első fogának retket kapott.

Erre azt mondja a házigazdájának:

— Nálunk odahaza a retket utolsó fogásnak találják föl az asztalnál.

— Itt is! — kapta válaszul.

TOMER, TOMER, TOMER...

Egy lengyel földesur (porecz) magához hivott egy ügyes melamedet, aki arról volt híres, hogy még a legbegyepesedettebb koponyába is be tudja verni gen óréi és azt mondta neki:
— Hallom, ogy nagyszerűen tudsz tanítani; adok neked foglalkozást, jó eredmény esetében nagy jutalmat is kapsz tőlem.

A melamed kiváncsian várta, hogy milyen ajánlatot tesz neki a földesur, amikor ez azt mondta neki:

— Hát tudd meg, az lesz a feladatod, hogy lovat megmániold gemórára.

A szegény ember ijedten nézett rá, de a földesur rászölt, hogy nincs menekvés, lefitteti a fejét, ha nem kezd meg a munkát és be is zárta az istállóba. Pár óra múlva odamegy az istállóhoz a földesur és hallja, hogy a szegény ember állandóan azt ismétli: Tomer, tomer, tomer. (Talán, talán, talán). Másnap a ló hirtelen kimull. A porecz erre szulan megkérdezte a szegény embert, hogy tulajdonképpen mit jelentett az a három szó, mire ő azt felelte:

— Talán kimullik a ló, talán jobb belátásra tér a grótur, talán én megszabadulok valahogy... Nyilván tetszett a földesurnak a magyarázat és kegyesen elbocsátotta.

A szegény melamed később elmondotta, hogy a három „talán” sorrendje tulajdonképpen így volt:

„Talán meg tudok szabadulni, talán kimullik a porecz, talán megokosodik a ló”, mert arra számítani sem lehetett, hogy megokosodjék a gorda, aki lovát okosabbra akarja művelni, mint amilyen ő maga.

NÉPÜNK

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: ORADEA
Strada Iosif Vulcan No. 4.
Telefon: 660.
ZSIDÓ HETILAP
Főszerkesztő: Wassermann Sándor — Leiner Zoltán
ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Bertföldön: Hírlétszámok és villanatoknak 500.
századosoknak: egész évre 300, félére 160.
negyedévre 85 le. Külföldön: 120—80, 45, 25 ck.
180, 95, 50 dinár. 25—15 Pengő. 10—5 Dólla.

Álljunk az Itélőszék elé!...

A második templom pusztulása nagyon fáj a zsidó népek. Érezte büntetését, érezte, hogy a bűnöt, amelyeket elkövetett, az Örökkévaló és őnmaga ellen, nem marad megtorlatlanul. S akkor vigasztaló népet rabbi Jochanan ben Zalko a közelbezt prófétai szavakkal: — Szeretettel várok és nem áldoztat! Ez az igazi prófétai szellem, ez az, amit évezredek óta hirdet a zsidóság minden nagy ferfja. Az Ur szeretetet vár tőlünk, szeretettel íranta és szeretettel egymás iránt. Mit tagadjuk? A szereiel szó az, amely legjobban hiányzik jelenleg a földön. Sziszorongva valljuk, e nagy és féltelmes nap előtt, hogy legnagyobb hiányérzetünk éppen ebben van. Mert szeretet nélkül él a világ, sőt álcasapott a másik öbleibe is, mert hiszen gyöbökök, jobban, konokabban, kíméletlenebbül, mint bármikor a történelmi idők folyamán.

Talán soha nem tombolt egy a gyűlölet ellenük és talán soha nem átkáldott ember — ember ellen annyira, mint éppen mostanában. Az egész világ, új ápróféták tombolva hirdetik a gyűlöletet és — sajnos — oda jutottunk, hogy az egykor hirdett magasztos szeretet helyébe a nyers brutalitással teltt gyűlölet vette át a kezdeti uralmát az emberiség felett. S mi csoda tragikum ez nekünk zsidóknak, hogy a gyűlölet lángja legjobban bennünket perzel. És a gyűlölet lángtengerének eme izásra hevített, csaknem kibíratatlan atmoszférájában, kezdük most ünnepelni legnagyobb, legszentebb, legkeltekmarkolabb ünnepünket: a Kippur napját.

Jom Kippur, az engesztelés napja. A tiz bűnbánati nap záráskorjára. Ekkor pecsételődik meg újra sorsunk, a legközelebb jövőendő Kippur napjára. Talán soha oly jelentőségű nem volt a bűnbánatunk, mint éppen most, amikor annyira gyűlölnék bennünket és kiáltásunkra fökészik ezernyi millió testvérünk. Soha még ennyire tragikus sorsfordulat előtt nem állott életünk és gyermekünk jövője, mint éppen most. Talán soha reménytelenebb nem volt zsidó népi sorsunk és egyéni jövőnk mint napjainkban. Ezért kétszeresen, nem! ezerszeresen, jobban és bűnbánóbban kell mellet verdedünk és be kell valljuk bűnbánó léteket vitékeinket, amelyeket elkövetünk. A Gondviselést kell kengesztelnünk ezen szent napon, mert torunkat szorongatja a lehetetlen sárs és a kezünk békiyókba kúcsolva remeg guzsbakölése miatt.

Halottól ruhában, a földi örömeiről való teljes lemondással, éhesen testekben és lelkekben megfőrien állunk az Itélet előtt. Tudjuk és érezzük, hogy élet és halál megsején állunk. Nem csupán egyénleg sirjuk bűneinket és várjuk az égi kegyet, hanem egész zsidó létünk, a nagy közösség soradéit is kemény ökökkel kell verdedünk melletünk: hogy talátlanság bűnbocsánat vételünkre és a fejünk felett lebegő keserű végezt, enyhüljön a megértés és szeretet harmonizációja.

Fogadjuk meg szent és nagy Itéletn-

punkon, hogy jobbak, szeretetteljesebbek leszünk emberitársainkhoz, jobban megbecsüljük egymást, és a nagy zsidó testvéri összefogásban: várjuk sorsunk jobbrafordulását.

Álljunk az Itélőszék elé! Megtörtet, lehojtolt fejű, abban a hitben, hogy büncin kért bevezetünk és fogadjuk meg szent esküvővel, hogy emberi létünk szerint, mindent elkövetünk, hogy a Végezt döntése ne legyen marasztaló radnk nézve, sem egyé-

nleg, sem a nagy közösség szempontjából. S a „neilo” ima idején, amikor majd a nap alkonyra hajlik, mintha égi szerzők szóialnának meg a világ sokszernyi zsinagógájában, s hittel öntenek minden csüggedő zsidó lélekbe, hogy hinni tudjunk rendületlen hittel abban, hogy a „gezerá rd” elhessegetidük fejünk febl, elonul majd mint komor felhő és felbirtad a megbocsátó boldog élet napja, megkínzott, megtépett, kínoskeserves napokat élő zsidóságunk élte felett. Az ezúti Kippur napja, legyen az égi megbocsátás nagy hallelulája és menjünk megfőszult lélekke, a harsogó boldogabb életet lehellő jobb jövőnk felé...

Sir Artur Wauchope főkormányzó megbukott?

John Greer Dill, az angol haderők palesztinai főparancsnoka megérkezett és valószínűleg Wauchope főkormányzó utóda lesz

Jeruzsálem. John Greer Dill tábornok, a „Douglas” torpedóromboló fedélzetén megérkezett Halifába. Megérkezése után azonnal repülőgépre ült Jeruzsálembe repült, és hosszabb beszélgetést folytatott Wauchope főkormányzóval.

Kiszivárgott hírek szerint Sir Wauchope főkormányzó kegyvesztett lett az angol kormánykörökben, amért saját maga felelőségére súlyos ígéreket tett az araboknak, a bevándorlás korlátozásával kapcsolatban, amelyet a kormány kénytelen volt dezuaválni. Bár a főkormányzó bukását a legnagyobb itokban tartják, a „Népnők” tudósítójának bizalmas jelelése szerint, főkormányzó rövidesen szabadságra megy és onnan nem is tér vissza állomáshelyére. Helyette Dill lesz a főkormányzó, ki teljesen katonai jellegű fog adni

uralmának és mindent olyan szemmel fog nézni, ami egy katonailag vesélyeztetett zónának megfelel. Amint az utban levő 12 000 katonra megérkezik, azonnal kihrdették az oszromállapotot és megkezdődik a legerélyesebb tisztogatási munka.

Dizengoff tel-avivi főpolcárterest nyílt levelet intézett Dillhez, amelyben mint „második Allenby” tábornokot üdvözlí és kéri, hogy kellő eréllyel lásson a rendcsinálás nehézmunkájához. Kish ezredes lesz a Jewish Agency képviselője a kormány élé és mint összekötő tiszt veszi fel az érintkezést a hatóságokkal.

Dill nem fog tárgyalni az arab vezetőkkel, hanem azonnal és kellő eréllyel fog hozzá a rendcsinálás munkájához.

Lengyelország erőteljes akciót kezd a zsidó lakosság kivándorlási lehetőségeinek elősegítésére

Paris. A távtrali híryndkéségek közlik, hogy Lengyelország erőteljes akcióba kezd a zsidó kivándorlás kérdésének rendezése érdekében. A lengyel kormány kérte a népsövetségi mandátumbizottság kereteinek kibővítését. A lengyel kormány véleménye szerint a három és fél milliónyi zsidó közül legalább egyszázötnek kellene évente a kivándorlást biztosítani. Ezeknek a lömegeknek be fogására legjobb esetben sem elegendő Palesztina és új bevándorlási területre van szükség. Ebből a szempontból tekintetbe jöhet Délafrika és Délame-

rika. A lengyel kormánykörök véleménye szerint ennek az áttelepítésnek költségeit azoknak az államoknak kell fedezni, amelyek nagy tökével rendelkeznek. Ezel kapcsolatban a lengyel lapok arról is cikkeznek, hogy Lengyelországnak gyarmatokra van szüksége, mivel a lakosság folyton nő és szükséges volna területekre, ahova népfőlislegét elhelyezze.

Varsói jelentések szerint az utóbbi napokban számos kisvárosban antiszemita kilengések voltak, amelyeknek pogromszerű jellegük volt.

Heti számunk 8 oldal

A nagy rablóhadjárat

Ahogy a nemzeti szociálisták kirabolják a zsidókat. — Elkönfiskált hatalmas millárdos értékű nagyipari vállalatok története.

Az „eszme” az, amely fűli a német „hazafikat”. Megmenteni a bolsevizmus veszélyétől a német népet és az emberiséget. A német nép becsületét helyreállítani a világ szemében. E célra kell a két éves katonai szolgálattól és ezért kell annyi repülőgép és tank. Meg a fejtvédelem. A „felsőbbrendű” árja faj kitenyészése, a nielschel „Übermensch” kiterjesztése, amely a hetvenmillió nemzeti „lököleles” vezérével fűli.

Eszenfűl? Mi az ami tud minden teórián és tud minden „fajlisztizást” elméletlen mozgatja a német erőket, a zsidóság ellen. Hallottuk és tudjuk az összes szövegeket. A felsőbbrendű faj, destruktív és bűnbosszú kétségtelen. Így írja a német uszító sajtó és ezt hirdelt — a nürnbergi „mesterdalnok” is, Hitler Adolf vezér és kancellár.

De jó „zsidómódra” kérdezzük, hogy mi rejtezik minden szólamok mögött? *Üzlet. Üzlet. Üzlet.*

Hogyan? — kérdezi az olvasó. És azonnal adalszerűen rámutatunk arra, hogy mi rejtezik a sok szövege mögött. Kejlőzik mindenekelől *kejtőszózatban nagyipari vállalat*, amelyet a náci elraboltak a zsidóktól. Vértelít az a mód, ahogy elvették ezeket a hatalmas vagyonokat a zsidóktól. És most derül ki az is, hogy milyen nagyszerű szerepet játszott a zsidó leleményesség, üzleti szellem a német gazdasági életben.

260 nagyipari vállalat, amelyet névszerint feltudnánk sorolni, de elégedünk meg azzal, hogy szakmák szerint felsoroljuk.

55 konfekciós nagyvállalat, 38 textilgyár és üzlet, 23 könyvkiadóvállalat, 25 élelmiszer nagyüzem, 16 bőr- és cipőgyár, 15 fémipari vállalat és 86 különböző más ipari üzem, amit a németek erőszakkal elvettek a zsidóktól.

Öt milliárd lei alaptőke 15 vállalatnál, amelyet a németek „liquidáltak”.

Néhány zsidó cég világhírű lett, ebben a szakmában. Így például az *Orenstein & Koppel lokomotívógyár*. Vagy a *Hirsch Kupfer und Messingwerke*. És *Julius Berger Tiefbau*, meg az *„Adrema”* (Jakob Goldschmied), a *„Nitag”*, *„Napha Industrie und Tanklager A. G.”*, meg a *„Heilowattwerke”*. Hét zsidó cég, amelyeknek együttesen 53 millió márkát alaptőkékük volt (kétfélmilliárd leinél több a mi

pénzünkben). A tizenöt legnagyobb likvidált zsidó nagy fémipari cég össz-lökéje több mint 100 millió márkát volt.

Orenstein & Koppel cég karrierje.

Nézünk csak, hogy egyetlen nagy cégnek milyen szédületes utat kellett megfűlnie, ahig eljutott — árja kezébe. *Orenstein & Koppel*. Így együtt, a világ egyik leghatalmasabb vasútépítő és lokomotívógyára. 1866-ban két szegény zsidó fia indult el Berlin felé. Orenstein Posenből jött és Koppel berlini. Előbb keskenyvágányú vasutakat építettek és ezen a téren utóbbiak voltak. A huszadik század elején már a világ minden részében volt fiókjuk. Oroszországban, Spanyolországban, az Egyesült Államokban, Argentínában stb. Cstágo mellett építettek egy vonalát, amelynek egyik állomását Koppelnak nevezték el tiszteletből Koppel iránt, aki személyesen ellenőrizte a nagy munkát. A háború előtt 30 millió márkát volt a vállalat alapítékje. 1936-ban 17,5 millió.

Mi történt 1936-ban? Orenstein Junior, aki a vállalat fő részvényese, ki kellett vonuljon onnan. Végkielégítéstül részvényeket kaptak, de nem a saját vállalat részvényeit, hanem egy argentinai földrajti vasút részvényeit, amely a nagy üzem egyik leányvállalata volt. A múlt évben még 35 millió márkát forgalmat csinált a vállalat és 8000 munkást és tisztviselőt foglalkoztatott. Az alapító fia Argentínába vándorolt. Mit is csinált volna tovább otthon? Az apa jött a kezdeményező erővel, a zsenilitással, a szorgalommal és kitartással Posenből és az egyik leghatalmasabb szakmabeli vállalatot szervezte meg, amely a maga nemében pártatlan volt.

A fia Argentínába kellett menjen. Mert egy hallatlan nagy bűne volt, az hogy zsidó. De nem igaz, ez nem igaz. Ez csak az ürügy volt, a főok a nagy vállalat, amelyre fenyegetés, a sok árja. És a jelszavak csak arra jők, hogy ez a grandiózus üzem, az ő kezükbe kerüljön. És ez a „mint”. Így cselekedtek a

többi gyárakkal is. Így kellett otthagyni minden, amit generációk szorgalma, zsenilitása hozott létre.

A *Hirsch-Kupferwerke 1804 óta működik*. Nemrégiben egy zsidó bankküzlet került árja kezébe Frankfurt am Mainben, ezt meg 1811-ben létesítették. És még hány ilyen régi vállalat szűnt meg létezni a zsidóság számára. És kevéssé változtatták meg a nevet. Mert ezek a nevek világszerre márkák, értékek, patinát jelentenek. A zsidó név maradhatott, ha az üzlet így kívánta, csak a zsidó tulajdoro sok takarodjanak.

Hatalmas vállalatok amelyek éléről elkerültek a zsidó tulajdonosok.

Még néhány hatalmas üzem, amelyből elkerültek a zsidó tulajdonosok. A Schutteiss Patzenhofer örfőzde a maga 16,5 millió márkát lőkével. Meg a Konrad Tack fény cipő és bőrgyár, amely a szakma egyik legnagyobb üzeme, 190 saját fiókjával, amely évente sok-sok millió márkát forgalmat bonyolított. És a „Leiser” („Klausner”) cipőüzem, amely negyven évvel ezelőtt három alkalmazottal kezdte és 1932-ben, a cég negyvenéves jubileuma alkalmából már évi 40 millió márkát (csaknem két millárd le) forgalmat bonyolított. És a Meyer bőrgyár és még ki tudná a többi is felsorolni.

Milliókat, amelyeket nagy zsidó családok elvesztettek. Így lájuk, hogy az összes-antiszemita szólam mögött, mindenfelől: keresd az üzletet! Földörfutóvá kell tenni a zsidókat, hogy vagyonukat megkaphassák. Középkori módszer. Csak valamivel más eszközökkel. A cél egy: elvenni mindent a német zsidóktól!...

— **Fájdalmakat** manapság mér nem kell többet tűnni. Miért nem huz. Ön is hasznos a tudomány legújabb vívmányából? Nem ismeri Ön a **Togal-1**? Minden gyógyszerárban és drogériában kapható. Legyen bizalommal! 7000 nél több orvos véleménye elismerően nyilatkozik **Togal**-ról. Ha az orvosok ezzel rendelkeznek a gyógyszerrel, Ön is bizalommal használhatja.

Füzőujdonságok Fuchs Mancí füzőszalonban Oradea, Str. Rimanóczy 12 sz.

Jomkippur

Jomkipuri számadás

Jomkipur éjszakákon, mikor az összes zsidó, a hosszas imádkozástól elgyötörve, az imádságot már elhagyta, hogy a hajnalban kezdődő reggeli imádkozás elpihenjenek, Chofec Chajim, aki a többi imádkozóval együtt elment, egészen halkán vissza szokott osonni a templomba. Egyébként vidám és tiszta szemű ezen az éjszakán bánatosok voltak, homlokát széles és mély barázdák árkoztak. Milyen éles tekintettel körülcémlélt s megbizonyosodott, hogy kivüle senki sincs a szent helyen, leült a helyére.

Bármennyire ébren figyelt is, egyszer elkerülte a figyelmét, hogy egyik növedéke titokban utána jött. A bachur a templom alatt elhagyódó pincében, a tölpre előkészítet fia közé bujt el. Kíváncsi volt, vajon mit csinál a nagy tiszteletben álló rabbi késő éjszakán a bész hamdrásban. Ekkor meghallotta, amint a Chofec Chajim a maga személyére vonatkozólag számvetést végzett az egész évben elkövetelt bűnökről. Keserves zokogás közben elmondta a nagy caddik, hogy a legutóbbi Jomkipur napjától a mai Jomkipurig milyen helytelen dolgot művelt. A mindenható előt szőmöt vetett önmagával: napról-napra, hétről hétre, hónapról-hónapra, minden tétlenül, az ő nézete szerint elhamarkodva hozott ítéleteiről, minden évről-évre megemlékezett. Mikor mély sóha-

jok között befejezte bűnbánatát, a templom ablakában már halkán megjelent a virradat. Ekkor a Chofec Chajim eszében, mélyen árkoztal kiontott, hogy ő térjen vissza utol-sonak mikor a többiek már valamenynien összegyülekeztek...

Mazkir

A halottak emlékezte egyike a zsidóság legmegrendítőbb és legkegyetesebb istentiszteletű aktusainak. A mi ritusunk szerint *Pe-szach* nyolcadik, *Sevuosz* második, *Szukosz* nyolcadik napján és *Jomkipurkor* a délelőtti isentiszteleten mondják az elhunyt apáért, anyáért, negyszülőkért, vérbéli rokonokért és azokért, akik hitük mellett halálukkal tettek lanuságot. Sok helyül a jölevők emléket nevik külön felolvasásává örökített meg, másul pedig a rendszer szombatokon is elnekelik a tóra és a hafióra felolvasása után az „*Él mole rachamim*” kezdésű imát. A mazkir szövegében sok szentírásit motívum tér vissza. A „*Jiz-kaur elauchim-nak*” ismert mondata **„Tehi natsau cerurah”** Sémuel könyvében (I. XXV. 29) fordul elő. Abigaínak Dávidhoz intézett szavaiban („*Az én uram lelke, az élők kötele-kébe tesz befoglaló.*”) A maritrok hasonlata: „*Gyorsabbak voltak a saadán, erősebbek az orozsládnai.*” — Dávidnak Saul és Jonathan halálát sirató énekéből van véve. Ugyanott **„Az ő szolgáltnak kiontott vére”** reminiscencia a 79. zsoltár 3. verséből. Nyugatnémet-országban az „*Él mole rachim*” imát csak a *Sevuosz* előtti szombaton és Ab hó 9 én

mondják. Ahol a *lengyel* imarend van bevezetve, ott minden szombaton elmondják, kivéve ha az örműnnéppal esik egybe, vagy ha Szilvan és Ijjár haván kívül az ujhódat (*Ros-chodes*) köszöntik be.

A halottak lelkeiről való megemlékezés szokása a Pesziktá XX. szakaszára nyúlik vissza, ahol említés van tve arról, hogy a *lelkek üdösségét jócselokedetekkel és imádsággal* kell előmozdítani. A Vitry-i lele „*Machzor*” (1208-ból) arra utal, hogy *Mazkiri előbb csak Jomkipurkor mondták és csak később vették fel a három főünnep imarendjébe*. A szefaric spanyol ritus nem ismeri az év bizonyos napján rendezett külön halottak istentiszteleteket; a Mazkirt ott csak *Haskavah* néven ismerik, *nemcsak szombatonként és ünnepnapokon, hanem hétfőn és csütörtökön is elmondják*, vagy mitután a tóratekereszt visszatesszik a frigszekerénybe, vagy akkor, ha a fiut az elkölözött emlékére a tórhoz felhívják és a rászó szaksz elolvasása után recitálják el a *Haskaah*-t.

A halottak emlékére tett *fogadalmakat* vagy *alamizsnákat* sem a Talmud, sem *Maimonides* nem ismeri, az „*Orach Hajim*” (Sulchan Aruch kötele), melyet a Spanyolországból emigrált *Josef Caro* írt, már, azt írja, hogy szokásos *fogadalmakat* tenni a halottak emlékére. *Sok spanyol zsidó ritusú szefarid közösségben az elhunyt tagok nevével Kol-Nidre estéjén olvassák fel.*

Nincs elég helyünk

a nagytömegű áru elhelyezésére, ezért a legszebb és legfinomabb

szöveteinket

rövid időn belül

el kell adjuk

Most vegyen, mert félárban vásárolhat

KATZ POSZTÓÁRUHÁZ

ORADEA, Str. Avram Jancu

Jomkippurkor... Tizenhétéves korában mint katolikus papnövendék betévedt a lyoni zsinagógába Aimé Pallière — ma a párisi reform-hitközség rabbija

A francia zsidóság közéletének évek óta egyik legerdekesebb alakja: Aimé Pallière a párisi reformhitközség rabbija. Ez a rabbi: katolikus papból lett a zsidó hitközség leiki vezetője. Pallière a lyoni katolikus papnövendéket végzte, majd megismerkedett a zsidó vallással és a zsidó irodalommal és teinőt férfi korában egy híres livernói rabbi Benamozegh vallásfilozófójával. Mindennek hatására Pallière áttért a zsidó hitre. Irásai és szónokatai már eddig is annyi hívet szereztek neki Páris modern zsidósága körében, hogy megválasztották a reformhitközség rabbijává és ezt az állást évek óta tölti be. Pallière most megírta a zsidó vallásra való áttérésének lelki történetét és nyugodtan mondhatjuk, hogy a zsidó irodalom évszázados történetében kevés olyan érdekes könyv jelent meg, mint ez.

Forró odaadás és igazi áhitat nyilvánul meg benne a zsidóság multja és törekvései iránt. Alább azt a tejezetet közöljük, melynek címe a könyvben: „Nella” és amely arról szól, hogy tévedt be a 17 éves papnövendék Kippur napján a templomba...

Tizenhét éves koromban különös véletlenben volt részem s ez az esemény döntő befolyást gyakorolt egész életemre.

Egy őszi délután, a vakáció idején Lyonban sétálgattam a Tilsit rakparton egy barátommal. Itt áll a zsinagóga. Eszrevettem, hogy ezen a napon zárva volt a sok üzlet. Barátom hallotta, hogy most van a zsidók nagy ünnepe és azt javasolta lépünk be a templomba. Beleegyeztem. Ha magam vagyok soha rá nem szánom magam, mert a hívő katolikus nem lép be egy olyan hajlékba, amely más vallás céljaira szolgál és még kevésbé szabad más szerlatást végzene. A zsinagóga zsúfolásig meg volt telve. A hívők valamenynien állottak és csöndben voltak. Később megtudtam, hogy éppen abban a pillanatban értem oda, amikor a jomkippur ünnep Neila imádsága kezdődik. Megpróbálok elemezni azt a benyomást, amely elfogott a szemem elé táruló jelenet láttára. Olyan volt, hogy eltűl az egyetlen egy pillanattól kellett függnie egész életemnek. Igen, talán megmagyarázhatatlannak látszik ez — és számomra is megoldhatatlan talány — de minden jövő termetet halomra döntölte és gyökerében semmisítette meg ez a jelenet.

A zsidó ritus rendszerint nem kell a keresztényben vallásos emóció, hanem inkább valami idegenszerű szenzáció támad a nyomában. Minden nagyon új neki, elűt teljesen a től a viselkedéstől, azoktól a formáktól, amelyeket megszokott s amelyek szemében a vallásos eszmét képviselik. Az, amit rendszerint a legjobban szívelhet meg, ez az orgona, a kórus, az istentisztelet fensége, szóval mindez, amit a saját milliójében is megtalál. Érdekes tehát kutatni, mi rendítheti meg egyszerre egy katolikus fiatalembert egy zsidó gyülekezésben minden előkészítél nélkül Jomkipur napján s mi hatott ily erősen a lelkiéletére.

Ami ebben a percben megnyilatkozott előttem, az nem volt a zsidó religió. A zsidó nép volt az a látvány, amelyet a hatalmas gyülekezés nyújtott, a talisza burkolt odilak: ez nyitotta meg előttem hirtelen egy távoli mult perspektíváját. Itt állottak előttem Doré Gusztáv biblijának héber alakjai. De mégis két dolog ragadott meg legerősebben, amíg ez imádságos könyvekre hajló alakokat figyelttem. Ahogy az imaköpenyüket néztem, amelyet mindannyian formeruhaként hordtak, valahogyan azt hittem, hogy valamenynyen pápi funkciókat teljesítenek. Sokan, akik a fehér *lochrichimba* voltak ülőre, itt is, ott is fölbukkantak a tömegben, egészen olyanok voltak, mint a jőpap, aki a szentély közé pén állott. Azután meg úgy éreztem, hogy ez a csendes embersereg valami bekövetkező nagy eseményt várt, lélekzetét visszafojva. *Mire várhatnak vajjon?* — kérdeztem barátomat.

Éz a keltős áramlat, amelyben a zsidóság jelentkezett előttem, miben sem zavarja meg a magamajta fiatal katolikus hitét: mindössze exaktabb formában nyilvánul meg előttem, mint utóbb magam is észrevettem, két jellemző vonás: az a tény, hogy minden zsidó pap, ami annyira sajátja a zsidó diaspórának és a városi zsidóságnak, a jőbbbe oeltelt hitnek szelleme, amely az egész zsidó kultuszra rányomja a maga különleges bélyegét.

Mert úgy van: a zsinagógi istentiszteletben minden zsidó egyenlő, mindenki pap, valamenynien résztvehetnek a szent funkciókban, sőt az egész gyülekezet nevében lépethetnek is föl. Az a méltóság, amely a rebbi kitüntetősége, a tanultság, a tudosság nem jelent klérusbeli fokozatot, ez csak a tudományosság, a megismerésen nyugró valóság érzésnek megkülönböztető jele. A talisz adta meg nekem a zsidóság különös voltának azt a belátását, amely talán kitérülte volna figyelmemet, ha nem nyugtató volna le ez a nekem oly újszerű látvány, amelyet a fehér leplekbe burkolt imádkozó emberek sokasága nyújtott. Bizony a ritus, a szimbólumok gyakran kifejezőbben szólnak hozzánk, mint a legkésebb beszéd.

A zsidóság, az ókorak a kincses hagyatéka, azonban nemcsak a mult felé fordul, hanem a jövő felé is. A jó és az igaz végtelen győzelmébe velet rendülően hite tanította meg épen és járja át meg át évszázadok óta. *Várja a Messiaszt*. Ez a magartatása adja meg évszázados hitének különös varázsát. Valahányszor a modern lelkiismeret megtiltsa a szociális megújulás eszméitől, valahányszor bizonyosságot tesz akaratáról, hogy visszaélések és a jogtalanság romjain fejejtse a jővő országát, mindannyiszor megvan a közössége a zsidóság lelkével, amely mindig rezgésben volt hosszú története alatt. Ettől az első találkozásától fogva feltárult előttem ez a szellem, a Jomkipur végig hallgatag „*Amidó*”-ja (nántunk „*aoda*”, a szerk.) közben. S ez váltott ki belőlem egy kevésbé zavaros másik szenzációt is, amely döntőbb ha-

lással volt is rám. Csak el kell gondolni egy fiatal keresztényt, aki abban a fellegőségben nevelődött fel, hogy az őtestamentumnak nincs más rendeltetése, minthogy előkészítse az Újszövetséget s hogy a kereszténység megalkulása folytán Izráel szerepe megszűnt, mert a zsidó maga csak vak és lehetetlen tanuja az erények ellen iránuló jóslatok igazságának. Az egyház kebelében felnövekedett keresztény a legenda holgyó zsidójával azonosítja: *Menj, menj, Ahasvér, bolyongj tovább magányos utadon, te hordod magadon a gyógyíthatatlan kárhozat bélyegét...*

Es ime, Izráel úgy állott előttem mint aki él, a maga életét él, amelyben nyoma sincs a megfősölyt bukásnak. A diaszpórában ez a zsidóság úgy áll előttem, mint egy erős és szervezett közösség, amely ezer kilencszáz év óta, dacára az ellene összeesküdt rotid szándékoknak, tovább él. A történelemről alkotott egész filozófiám halomra dől bennem. Eddiggi neveltségemben egy hézagot fedeztem fel.

Izraelnek joga van az élethez, Izrael él! Ime, ezt értem meg ezen a napon. Amikor azt mondom, hogy az adott körülmények közt nem a zsidó vallás, hanem maga a zsidó nép nyilatkozott meg előttem, olyan itéletűl lettem, amelyet én egyedül én értem meg. Az élő zsidóság hellelre járta végig az egész zsinagógát és lelketet is megejtette.

Ó te drága öreg nép, aki annyit hibák mellett annyi erkölcsi nagyságot és gazdaságot hordoztál magadban, — így kellett értenem léged s szerelnem annyira, hogy elmondhassam Ruth-tal: „*Bánjón velem az Ur a maga szívorával, ha a halálon kiüli bármi más is elodászatthat tőled!*”

Jom Kippur e nagy napján először láttam meg szemem, tudatára ébredtem, hogy még mindig élsz, te ádott népe az Örökkévalónak...

Mikor még gyermek voltam, elvitték néhanapján látogatába egy öreg asszonyhoz, aki rajongó zarándok volt: egy mászárban *harmincháromszor zarándokolt el Jeruzsálembe* s karállóján apró keretekben ott állottak parafinai olajlámpák és elhervadt virágok maradványai. Megmutatott nekem is őket s gyermek szememet áhítatosan járattam végig rajtuk. Akkor még nem tudtam, mit jelent a szentföldi virágokra illetet csók, de első látásom a zsinagógában megadta a magyarázatot: egy önüdatlan hódolat volt ez a biblikus kincsek iránt, amelyek a szent talajban fogantak, hódolat a szent Tóra kinyilatkoztatása, a szolatórok áhítata, az ősi próféta hite, minden iránt, mit a héber Szentírás az embertiség eleven erejeként magában foglal.

De hódolat volt ez a Biblia népe iránt is, amellyel szemben a többi más nemzet olyan háltalannak mutatkozott: megvetően igazságatlanul bántak vele s nem juttolt eszékkbe, hogy a kinyilatkoztatás tényét kell köszönni, ennek a népnek, mely mindennek dacára ellentállott, megmaradt holott más hatalmas népek, asszírok, egyiptomiak, babiloniak, karthágói, görögök, rómaiak, leltették a világ-történelem szinpádjáit. Porrá vált a nemzetek tömkelegében, de mégis itt áll, mint élő reálitás gondviseléseszerű célok szolgálátában s ez a nép volt az, amely ezen a napon megjelent szemem előtt.

A zsidóság semmiféle megnyilvánulása nem gyakorolható volna reám mélyebb hatást, mint vallási életének eleven volta, amint hogy semmi más nem tett volna jellemzőbb bizonyosságot Izrael évszázados géniusza és szerepe mellett.

Ilyen volt tehát ez az én önmagamra ismerésem akkor, ezon az októberi csütörtökön a lyoni zsinagógában.

De ez a megnyilatkozás, amely a Jom Kippur Nallahján gyökeret vert bennem, egyre erősebb, egyre hatalmasabb vált. Mellette, szinte a kezem ügyében, az egyik padon egy elhagyott imakönyvet pillantottam meg. Kinyitottam. És ismeretlen betűk különös idegenszerű hangjegyekre emlékeztettek s kíváncsian nézegettem őket. *Mádsnap a Rhone partján egy héber nyelvtant ósároltam s hozzáfogtam, egészen egyedül, a héber nyelo tanuláshoz...*

Nedves, esős évszakban szedik áldozataikat a járványos betegségek. Használja rendszeresen a kellemesen illatosított

SENLASLO (Szt. László)

fertőtlenítő toalett-szappant, megvédi fertőzések ellen. Vigyázzon nehogy utánzatokkal kiszolgáltatják!

Séta az oradeai temetőben...

Az elmúlt esztendőben elhunyt három nagy rabbi sirhantjánál

A wizensitzi rabbi monumentális ohelja. — A két oradeai főrabbinak, Fuchsz Benjáminnak és dr. Kecskeméti Lipótnak még nem állítottak emléket.

Egy bucurești fajromán ügyvéd sir a wizensitzi sirjánál

A zsidó morál nem ismeri a túlzott jókedvet, de viszont nem híre a nagy temető-kultuszak sem. A zsidó ritus szabályait a halottak látogatását nemhogy dicséretre, inkább tiltja. Csak egyszer egy évben, a nagy ünnepek idején, látogatja a vallásos zsidó is a temetőket. A "kéver ovausz" negyszerű és szívbemarkoló pletása az, ami ilyenkor elől minden zsidó lelket és bűnbánattal telten lépk át a halottak birodalmának kapuit. Ilyenkor megtekinik a temetők újlatos és magukba szálló szomorú emberekkel, akikben felzúg a nagy érzés: memento mori... Gondój a halálra...

Kippur napja előtt, nem csupán azokra kell gondoljunk, akik rokonilag és egyénileg állottak közel hozzánk, akiknek elmulása családnak bánata volt és a magunké... Nem ilyenkor a nagy zsidó "családneke" a nagy közösségnek halottaira is gondolni kell... Az elmúlt esztendő imái közben nem hitük volna, hogy amintor újra felszendőlnék a Kol Nidre szívbemarkoló d-lamái, akkor nem fog előlünk állni az, aki ilyenkor átszellemült arccal, áhítattal, de azért kemény szavakkal osztorozta hű földi vésárunkat és figyelmeztelt arra, hogy jön majd a "leszámlolás", amikor számot kell adjunk tetteinkről a legfelsőbb előtt. Nem látjuk magunk előtt megboldogult Fuchsz Benjámin főrabbinát z. c. v. l. drága szent elejét. Elmul az esztendő piros villanyláng ég, mert közben elávoztunk körünkben... és elmentünk néhány nappal a nagy nap előtt sirjához, hogy ott emlékezzünk rá, aki nekünk olyan drága és felejthetetlen volt...

Séta az oradeai halottak birodalmában

Sétálunk az oradeai venetiai temetőben, ebben a 120 esztendővel ezelőtti létesített nagy temetőben, ahol füzernél több zsidó halott alussza örök álmát Mennyi kedvesünk, mennyi drága porhüvely, akik éltek, szenvedtek és talán boldogok is voltak, s mindannyiuk felett ott az enyészet, a Végzet, mely koránkésőn, de pontosan tett életükre. Fuchsz Benjámin főrabbi sírja. Közvetlen nagynevű atyja, a történelmi emlékü Fuchsz Mór z. c. l. sírja mellett. Még nem jelzi emléket márvány, csak erék szívében él időtlen időkig tovább. Most még az az egyszerű fa fejfa jelzi sírját, amelyet temetése napján tűztek hantjára. Ott sirunk, könyörögünk sírja mellett és idéztük a csupasz, kiváló, nagytudású tenitónk, drága Mesterünk emlékét...

Ájtatoskodásunkban feleltünk és látjuk, amint sötétben özönlenek a halottak birodalmának utjain. Egy új épület felé tartanak, egy világhírű nagy caddik, Hager Izrael z. c. l. wizensitzi főrabbi sírjához, aki szintén 5696 ik évben hagyott itt bennünket. A menet élén fia, a nagytudású wilchovitz rebe halad, aki Oradean átvette atyja helyét. Szép oszlopos emlékének és nevéhez méltó ohelt kapott Hager Izrael z. c. l. a wizensitzi rebe, aki azzal, hogy a sors azt parancsolta, hogy ebben a rögben aludja álmát, patinát adott, ennek a

temetőnek... A wilchovitz rebe imádkozik és sir atyja oheljében. Körülötte többszáz főnyi tömeg, sírnak a hűvek és imádkoznak. Megrogyannak a térdek és ha szabadna, bizonyára valamennyi térdrogyana a fadelomtól és ez emiatt súlyától. De így csak állnak, szemétképpől örülnek a könnyet és mondják, zokogják a tillemet és ez imákat, órákon keresztül...

Felűnik a szakállas, karakterisztikus arcok között egy herelvált arcu, nem zsidónak kinéző ember, aki együtt könyezik a többiekkel, de nem imádkozik.

Az elhunyt wizensitzi egy hűségese román »chassidja«

Megkérdezzük az egyik benfestett, hogy ki ez az idegen? A válasz frappáns: egy bucurești keresztény, fajromán ügyvéd, aki elől a rebe sírjához imádkozni. Egy kissé elfeledjük, hogy a szenthely megdöbbentő hangulata leng körül bennünket és az idegenhez lépünk.

Előbb nem tudunk közeledni hozzá, mert szemétől körül és nagyon megtörtnek és megilletődültek látásuk. Összetulcsolt kezekkel sokáig áll a román ügyvéd az ohelnél, majd amikor nyujtadlnak látjuk, megkérdezzük: — Ügyvéd ur, ne haragudjon, hogy zavarjuk, de a mai zürzavaros, zsidóellenes világban mégis feltűnik, hogy Ön itt van. Békés szereltek ezekkel a sok megkínzott arcu zsidóval, akik imádkoznak a jobb jövőért, a szent férő sírjánál.

A megszólitott finoman mosolyog, kezét nyujt és azonnal a nyekkendőjénél egy gombot nyit ki, megmutatja a kemeit, amelyet a megboldogult adott neki tiz esztendővel ezelőtt.

— Ez az amit ölele keptam, tiz évvel ez előtt és azóta nem volt pillanat, hogy ne lett volna rajtam. Ne gondolja, hogy egy bebónás emberrel áll szemben. De a megboldogult olyan "csodát" mivelt velem, amit nem tudok elfeledni. Nem áruhatom el, hogy mi volt ez... most nem mondhatom el, talán egyszer... és tekintete a siron révelezik... majd egyszer elmondom, hiszen több ízben jövök Oradeara és legfőképpen ez a sir vonz ide...

Sulfamyl puder csak „EGGER” védjeggyel valódi, más gyártmány, mint értéktelen utánzat visszautasítandó.

Mellette maradunk és együtt távoznak a temetőből. Amikor kilépünk a kapun... csillog a villamos, a venetiai állomáson éppen átrog egy gyorsvonat, visszazökkenünk a mai élethe és sokáig elbeszélgetünk a wizensitzi rebe, hálaon túl is hozzá hű román hírvével...

Két rabbitsírt mér meglátogattunk, A harmadik, a Dr. Kecskeméti Lipót sírja a város másik végében, a nyugati szertartású zsidóság temetőjében van. Oda is ellátogattunk. A drága márványemlékek között bandukolunk a sírhoz. A zsidóság harmadik ezrévi nagy halottjához. Rövidesen ide is diszes emléket kerül, bár tettei sokáig, nagyon sokáig fogják hirdetni eredményekben gazdag életének állomását...

A "féltelmes napok" lelket reszkető hangulata fölül el szívünk. Meglátogattuk a halottak birodalmát, ellátogattunk az elmúlt esztendő három nagy rabbihalottjához...

Nem néhány hónap, s nem is néhány év, hanem emberöltők kellenek hozzá, hogy elhalványuljon drága emlékü.

Séta a temetőben... észlelji hűvös reggeleken... s ezeken az enyészeten lühegő rögökből kell sarjadjon az új élet, amely lehet bármennyire kínos-keserves... de mégis csak Élet...

— Bruno Walter a bécsi opera egyik vezetője lett. Wien. A Németországban zsidósága miatt elűzött világhírű Bruno Walter, Dr. Pertner közoktatásügyi és művészeti miniszter a bécsi operához nevezte ki, mint művészeti tanácsadó, Dr. Ervin Kerber mellé. Dr. Felix von Welgarter lemondása folytán üresedett meg az intendánsi pozíció, amelyet most Kerberrel töltött be a miniszter, aki sokáig működött Reinhard mellett is. A kinevezés szerint köteles minden egyes fontos művészeti kérdésben Bruno Walter véleményét kikérni, amely a bécsi operánál előfordulhat. Bruno Walter, aki eddig is dirigált a salzburgi Festszeleknél és az opera dirigens emelvényén is nagy sikereket ért el, ezzel a kinevezéssel sokkal nagyobb hatáskört biztosított magának és művészeti karrierjének új állomását jelent.

Tudja-e mit jelent I. V. O. ?

ruhafestésben, vegytisztításban a legtökéletesebbet

ORADEA, Str. Ciorogariu 1.
Str. Ciorogariu 34. Telefon 8-53.
Piața Unirii 2. (Czillér mellett) Telefon 553.

HIREK

„Népünk” cikkeinek utányomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5697

Péntek: Tisri 9, szept. 25. יום כיפור
Szombat: Tisri 10, szept. 26. יום כיפור
(Mazkir)

Ünnep kezdete:

füzet bezárás 6.00.
gyertyagyújtás 6.10.
Isteniszület kezdete 6.20.
Ünnep befejezése 7.20

KOL-NIDRE

— Idézetek a Zohárból —

1. ... Rabbi Joszé fia közeledett a tudósok csoportjához és így szólt:

— Én is tudok egy szót, mesterek! Rabbi Jochanan ránszéli:
— Beszélt, fiam, beszélj!
És az ifju így szólt:

— Egy szót hallottam, mesterek... Mikor Izrael ott áll templomaiban és vezekel: akkor Meleiron, az Örökkévaló szolgáltató anyala felemel a zsidók imáit és kiteríti azokat az Egen. Mint egy felhőt. És mint egy szőnyeget. És akkor a Mindenható lenéz ezekre és imákra és megsajnálja az ő népét. És ezek az imák: ez a szőnyeg: ezek a felhők: ez már akkor maga a két Mennyboltozat. Izrael imáit: maga az Égbolt.

És rabbi Jochanan megcsókolta az ifju homlokát és így szólt hozzá:

— Gyöngyöt tartasz a kezében, fiam és ez a gyöngy legyen gyémántá újaid között...

2.

Mikor az Örökkévaló itélőszéket tart a bűnösök felett, nem haragszik rájuk és nem akarja elpusztítani őket, bár vétkesek elene és megbánatolták őt az esztendő minden napján. De ha meglátja őket, gyarló testüket, gyarló tetteiket és gyarló bűnüket, megsajnálja őket, mert hiszen mégis: Ő alkotta őket. És akkor megígérgetszőlők az ő haragja és megbocsát nekik.

De amikor tényleg kell föltűnni, akkor szomorú lesz és bánatos az Ő Törvása és meggyászolja őket: mert hiszen Ő alkotta valamennyit.

3.

Hiszen tudjátok, hogy kezdetben minden ember arcán ott ragyogott az Örökkévaló fényessége. Minden ember arca olyan tiszta és ragyogó volt, mint a Mindenható glóriája, mert hiszen Ő: „saját képmására alkotta őket”.

De a bűn, az megadóztatja az ember arcát. És jöttek a bűnök és a vétkök és eltorzultak az emberek arcát és elhomályosultak az ő szemek.

Am azok, akik nem vétkesek és ártatlanok maradtak földi életükben, azoknak az arca tiszta és ragyogó marad az utolsó pillanatig és az Örökkévaló fényessége nem tnik le róluk soha.

A bűnbánat szent éjszakáján jusson eszetekbe Ádám: az első ember, az első bűnös. Kinek arcát minden halandó megpillantja abban a szörnyű pillanatban, mikor a halál összeszorítja a torkát. És Ádám így szól akkor minden haldoklóhoz: Én is vétkeztem és én is bűnhálem. Te is vétkeztél és most neked is bűnhődnöd kell.

4.

... Rabbi ott áll a Könyv fölött és elmélyed a titokzatos Szóban, mely meglátja, hogy ha Izrael elszenned mind a Szennedést, a Bánatot és a Fájdalmat, akkor eljön a Megváltás és vége lesz minden szomorúságnak.

Es ekkor látományt látott Rabbi az éjszakában. Az Ur trónja előtt ott állt Michael arkangyal talpig ezüstben és összelelt kezekkel jöházkodott:

— Örökkévaló Isten! Te megígérted nekik! Te meglátod, megváltod őket és meg szabadítod a Szolgádtól. Hiszen ők már eleget szenvednek, Örökkévaló! Talán még nem lért meg szíved, talán még nem lért meg a lelkü, de: Te, a könyörület Istene vagy és most már váltás meg őket mihamar.

Es meazendült a Hang a miridnyit tűzlángban égő Trónról:

— Ő, Michael, fiam! Esküszöm ma, hogy azon a napon, melyen visszatérnek hozzám és megbánják Bűneiket, hogy azon a napon nem lesz többé Szigorúság és Bűnelés az én léteimbem. És ha csak annyit lért meg Izrael, mint a tú legkisebb foka — és Eskü esküszöm, ő Michael fiam: Én kitárom elől a Legnagyobb Kaput, hogy végre visszejöhessenek hozzám az én szeneoó gyermekeim...

Rachamono

Kicsiny Johász a Kolnidre-esti imakönyvben. Őt sor. Nem is héber: arameus, ami azt jelenti, hogy a Nép Irja, maga a zsidó nép, a kislembér, a szegény, az elhagyott, a tudatlan, aki nem ismeri a hébert, csak a hazája nyelvén könyörögött az Istenhez. Őt sor. Kétségbeesett, rövid felkiáltás. Elrejtőzve a nagy imádkozók. Ezt nem zenget kórus, ezt nem dalolja kántor, ezt csak elszultogják, elsitlik az emberek. Pedig ebben az imában benne van az Ünnep. A Mindenható legszebb neve fordul meg benne, mint valami szentséges rim. Nem az, hogy: Szeregek Ur. Nem az: Királynk, Uralkodók. De ez: Rachamono. Az IRGALMAS. Háljátok csak, így szól ez a kis ima: „Rachamono, aki meghallgat minden szegényt, hallgass meg minket! Rachamono, aki meghallgatod a szegelt szíveket: hallgass meg minket! Rachamono, aki meghallgatod a szegelt lelküket, hallgass meg minket! Rachamono, hallgass meg! Rachamono, ki mélt meg! Rachamono, ménts meg! Rachamono, segits rajtunk! Rachamono, irgalmaz! Rachamono... most! hamar! mélt meg! Rachamono... akinek a neve is az, hogy Irgalom... ő, Rachamono!”

Neila

„Mikor meglátod a napot a Pálmafák hegyén: add ide kőpenyem, hogy daloljak a kapuk zárásának imáját...” így mondta a talmudi böbes. Neila: mikor Odafenn megcsikordul a zár és Jordánnak a kapuk és azután hiába a kopogás. Neila: az Égi Kapuk zárásának imája. De mi ideleln, kinyitjuk templomainkban a frizyaldák kicsiny kapuját és nem engedjük lezárulni, míg el nem imádkoztuk ezt az imát. Millió és millió kicsiny kapu nyilik meg a Földön, csak hogy ez az egy Nagy Kapu odafenn nyitva maradjon — mi nem zárjuk le ideleln, ő ne záruljon be odafent sem! És ha már itt vannak az est árnyal és megpecsételje az Itélet, akkor harsogjon fel az uolsó szó a Biró elé, mely olyan, mint a haldokló utolsó igája, mint a hűv utolsó könyörögése: hogy „Ő az Isten!”, senki más! Mert az még feljut, mert az még áttör a felhőkön, a Hét-szerez Vallomás, mint egy kalopács dörömből a botozaton... és aztán eltűnik a nap a Pálmafák hegyéről és minden kapu bezárul.

Ha a gyomor nem jó, nincs élet

Az emberi szervezet egyik legfontosabb életfunkciója a jó emésztés, tehát nagyon fontos, hogy jól tudjunk enni és jól tudjunk emészteni, mert a természetes táplálévtől semmivel a világon nem lehet pótolni. Tehát egészséges gyomor, jó emésztés, normális bél-, vese-, epe és májműködés szükséges ahhoz, hogy vértünk normális állapotát, szervezetünk egészséges működését fenntarthatassuk. A világhírű amerikai „Gastro D.” gyógyszer, melynek kiváló hatását már az egész tudományos világ elismerte és tekintélyes orvosok klinikákon alkalmazzák, olyan elemeket tartalmaz, hogy 10–15 éves olyan gyomor- és bél-betegségeknél, valamint vese epe- és máj-bejoknál rövid kura után kitűnő eredményeket értek el vele. „Gastro D.” kapható az ország minden gyógyszerárában és drogériájában, vagy postán megrendelhető 150 lej utánvét mellett Császár E. gyógyszerárában București, Calea Victoriei 124.

Őszi divat szövet vásár Kertész női divatruházában, Piața Regina

Maria 1. Olcsó, szolid, szabóit árak.

— Eljegyzés. Salomon Izidor Targui Mureș eljegyzte Blum Mádít Gherla. (Minden külön értesítés helyett.)

— Eljegyzés. Kaufmann Lili Novisád (Jugoszlávia) és Dru nmer Márton Istrau (Jud. Sălaj) jegyesek. (M. k. é. h.)

gyógon és birtosán hat
RHEUMA / KÖSZÉNY
GRIFFA, TOB-ES FEFJÁD
és minden más típusú megbetegedések
időt megelőzve és meggyógyítva
Togal kiküzdő és szorító
a káros bomlás termékeit.
Eszakián egy komoly Togal-kurát
Gyógykezelésben és Drogeriában.

— Gyűltenek Frankfurter Dávid védőinek. Wien. A davosi gyilkosság, amely annak idején óriási felházt kellett, nemsoára a bíróság elé kerül. Frankfurter tette erős hihetással volt a svájci viszonyokra, mert költudomású tény, hogy a svájci kormány, a Gustloff meggyilkolása után szigorította meg, vagy tette lehetetlenné a náci propaganda továbbfejlesztését. Most, hogy rövidesen tárgyalásra kerül a sor, nincsen megfelelő pánz-alap arra, hogy a véde mekkelésében ellát-hassák. Ezért a világ zsidó lapjai felhívásokat bocsátanak ki, amelyben pénzbösszeg gyűjtésére híják fel a zsidóság figyelmét, hogy a Frankfurter védelmét kellőképpen ellát-hassák.

— Aki jól akar étkezni, keresse fel București-ben, Str. Emigralului 8 szám alatt, a Targul Lapusról elszármazott Herskóvt's Samu orv. köser vendéglőjét.

— Siesta Szanatórium Budapest. I. Ráth György uca 5., a főváros egyik leg-ideálisabban fekvő gyógyintézete. Bel- és ideg-gyógyászat, szélészet, szülész, nőgyógyászat, arológ, stb. Rönigen, kémia és mikroszkopai laboratórium. Elektrokardiograph (szívvizsgáló). Krogh féle alapanyagcsere vizsgáló készülék. Enterocleaner (bélfürdő). Modern vizsgyógyintézet. Orvóilag vezetett villanyeremű konyha. Elsőrendű ellátás. — 9700 négyzetgöles park. — Olcsó árak!

Tartjuk a vezetőhelyet

nemcsak munkáink elsőranguságával, hanem áraink szoliditásával is.

VÉGH ruhafestőgyára

Felvételi helyek: Piața Regina Maria 2.
Bul. Reg. Ferdinand 61.
Strada Crinului 5.

Telefonok 1-17 és 108.

Perzsa szöveget, gyapjúfonalakat bizalommal

Schulhof Emilné-től
vegyen

ORIENT
Szövőiskola Oradea
Str. Ep. Clorogariu 14.

Szakaszerű szőnyegjavítás! Allandó tantolyam!

A hollandiai bíróság ítélete szerint: német zsidó és árja német nem köthetnek házasságot. Híra. Az utóbbi időben többször döntött a hollandiai bíróság afélről, hogy köthetnek-e házasságot külföldi zsidók és nem zsidók, a német árjaitörvény tekintetében. Egy holland zsidó és egy nem-zsidó német nő, valamint egy német férfi és egy osztrák zsidó nő házasságát engedélyezték. Ezzel szemben a dordrechti bíróság ugy döntött a napokban, hogy egy német állampolgársággal bíró zsidó és egy luteránus vallást követő német nő házasságát nem engedélyezze. A bíróság megállapította, hogy a német fajvédelmi törvények értelmében, ez a házasság a német birodalom határain belül nem érvényes és Hollandiának, a német állammal költözött házassági jogra vonatkozó megállapodása értelmében csak olyan házasságok köthetők Hollandia területén, amelyet a német törvények is elismernek. Azok a zsidók és árjak, akik tehát mégis házasságot akarnak kötni, Hollandia területén ezt nem tehetik meg. (Ez volna az árja törvények közül a legkevésbé veszélyes. A szerk. megjegyzése).

Házasságokat a legnagyobb titoktartással és a legbiztosabb eredménnyel közvevő a széleskörű összeköttetésekkel rendelkező „MIREA” iroda Cluj, Regele Ferdinand 116. Telefon 142.

3 kell a kisbabának:
hintőpor, krém, szappan

de az **Höfer**
legyen!

A párisi amerikai nagykövét visszavonul hivatalától. Páris. Az Egyesült Államok párisi nagykövete, a zsidó Josse Isidor Strauss, lemond nagyköveti megbízatásáról, egészségtügyi okok miatt. — Itt említtük meg, hogy az amerikai cionisták nagy sajtókampány folytatnak a palesztinai bevándorlást zárható tervével kapcsolatban. Nem csupán az ottlévő 400.000 zsidó életkérdéséről van szó és nemcsak a világszerte szétszórt dollan élő izraeli milliónyi zsidónak fontos, hanem az egész kultúrberiség számára elsőrendű fontossággal bír, hogy a Palesztinai kérdés megoldását nyerjen, mert a nyomorgó európai zsidó tömegeknek életérdeke, hogy a zsidókérdés legelőbb Palesztina vonatkozásban bizonyos könnyebbséget kapjon. A nyilatkozat, amelyet William Lewis, az organizáció ügyvezető elnöke szignál, azzal fejezi be, hogy a történelmi jogokat sorolja fel, a modern cionizmus alkotásait a Balfour deklaráció óta és a Népszövetség felelősségét, a mandátum maradéktalan teljesítéséért.

Cluj újja alkalmával okvetlenül keresse fel az Adler féle vegetáriánus éttermet, ahol reggeli, ebédet, vacsorát a legújabb és legkényesebb kávéházakéval. — Esetleg éjjeli szállást is. Cim Orth. Kóser Vegetáriánus étterem Cluj sr, Regele Ferdinand 22. I. em.

Saját gyártmányu cipőt, garanciával legolcsóbban vehet SZIRMAY-nál, Oradea, Sas palota.

Constanta-ban, a »Tel-Aviv«, legjobb hírnének öröndős és szigoruen orth. kóser vendéglő, Str. Tralan 14 szám alatt. Melamed Igrác (Sibiu) irányítása mellett, megnyit. Elsőrangú ardeali konyha. Olcsó árak. Szükség esetén megfelelő lakás.

Dirty jews!

Két angol szó a cim. Fordítása: Piszkos zsidók! A brit fassizista párt, a Mosley pártja rőpcédulákat dobott le London utcáira. Amelyen még a felett két szón kívül a következő állott: „Angol tiszteknek és katonáknak kellett meghalni érteket piszkos zsidók! Gyúvák, miért nem véditek ti magatokat Palesztinában?”

Letagadhatatlan tény, hogy eddig 34 angol tiszt és katona halt meg az arabok elleni harcban. Százánál több sebesült került kórházba.

Hát miért? — kérjük mi is az angol fassizistákkal. De mi más választ tudunk erre adni. Nem gyávaság, hiszen már ezerszer megírtuk, hogy több mint 50.000 katonaviselt élelérős, sok háboruban is résztvevő férfi van Palesztinának, akik nemhogy a maguk érvényétől, de még az arab banditáktól sem riadnak meg. De ezeket éppen az angol haderő fegyverezte le. Kezdele 1920-ban, amikor a zsidó légiót leszerelte. Azután elkönfiskálta minden fegyverüket. Nem engedte, hogy a zsidók körében bármilyen katonai, vagy ahhoz hasonló fegyveres formáció létesüljön. Ha egy zsidó fegyverrelésen rajjcsiptek, begyellenül elzárják. Azt se felejtjük el, hogy 1929-ben, a tel-avivi polgárok, akikől minden önvédelmi eszköz elszedtek, pusztá botokkal mentek neki, az állg fegyverrel araboknak, akiket meg is fusan itottak. Hét nem gonoszság kell hozzá, méghozzá nagyfokú, gyávasággal gyanusítani a palesztinai zsidókat, amikor így is, vezelik az autókát, dolgoznak, járnak kellnek az orgyilkosok között fegyvertelenül, csak hogy a gazdasági élet folytonosságát megőrizték. Hát nem volna egyszerűbb és biztonságosabb, ugyanazt a munkát fegyveresen elvégezni?

De az angolok nem engedik. A Palesztina kormány készakarva lefegyverezte a zsidókat. Az a kormány, amely megengedi, hogy a legmodernebb öldöklő fegyvereket becsempésszék az arab banditák az országba, hogy azután ott megbénítsák az életet és végeredményben a zsidó áldozatok mellé angolok is kerüljenek. A zsidó mulasztás áldozata a 34 angol halott? Nem, nem és ezerszer nem! Az angol hivatalnokai kar perfiditásának áldozatai, akik estülve megpecsételt kötelezettségükkel fontosabbnak tartják és előnybe részesítik, zsidógyűlöletük.

Nincsen egyetlen zsidó Palesztinában, aki ne a legnagyobb örömmel menne az első hírvásra megvédeni otthonát és ősei földjét, ha kell fegyveresen, ha kell életét áldozva az eszméért. Próbálja meg az angol hatalom, hívja fegyverbe a palesztinai zsidókat, vagy engedje meg, hogy a világ bármely részéből menjenek oda, fegyveresen védeni a szent talajt. Meglátják, hogy az első hírvásra száz-ezrek mennének a zászlók alá.

Velő igaz, hogy 34 angol halt meg az arabok golyójától. De ebben százpercben az angolok a hibásak. Engedjék a zsidókat, hogy védekezzenek. Nem fog angol katona meghalni! De akkor a millárdokat se zsebeljenek be a közigazgatásért. Akkor ne csináljanak flottabázist akkor ne szedjék le a tejtelt. Akkor ne nyomorítsák a zsidókat. És főleg ne gyanusítsák őket gyávasággal. Még a fassizisták sem, London utcáin. Sent a világon, mert nem érdemlik meg, mert a legnagyobb hőstiséget gyávaságnak minősíteni: a legnagyobb perfidia. Mit mondjunk? Valódi hamisítatlan angol perfidia!

Deutsch Pál orth. kóser bodega Baia-Mare, Kispicacn.

Budapestre utazók figyelmébe!

Orth. kóser penzió Budapest központjában, Andrassy-ut 43. szám Augustus 2-án megnyitlik. Modern kényelemmel berendezett ragyogó tiszta szobák, folyóvizel. Kivántra diétás konyha. Bővebb felvilágosítással szolgál a tulajdonos:

Friedman József (Andrassy-ut 43) Telefon: 12-99-67.
vagy Oradea útv. Strasser Ignázné Str. Nicolae Iorga 17 szám alatt.

Az erdélyi zsidók találkozóhelye!

Megnyitl

BERKOVITSNÉ
(Oradeáról)

orth. kóser étterme
BUCUREȘTI,
Str. Lipsani 7.
Elsőrangú erdélyi konyha!

Egy volt német miniszteri tanácsos lelki összeomlása az emigrációban. Paris. S. Omoru esemény színhelye volt a napokban, egy párisi vendéglő, ahol évek óta állandóan ékezik Dr. Seelig, volt berlini miniszteri tanácsos aki régebben, a porosz kultusz miniszterlumban, a színházi osztályt vezette. A 60 éves emigráns, meglehetősen szűkös anyagi viszonyok között élt, de sohasem fordult azért az emigránsokat segítendőbizottsághoz. A legnagyobb visszavonultságban élt, s ismerősei körében nagy feltűnést keltett az a botrány, amelynek középpontjává került. A vendéglőben, ékezes közben hirtelen revolvert rántott és lövöldözni kezdett, azonban senkit sem sebesített meg. A rendőrségen azt valtoita, hogy öngyilkos akart lenni, csak az utolsó pillanában elvesszte önmalmát. Dr. Seelig letartóztatott és az ügyészség fogházába vitte Dr. Seelig ismerősei körében az esetet annak tudják be, hogy a volt miniszteri tanácsos lelkileg összeroppan, az emigráció évei alatt és nem bírta tovább a sok nélkülözést.

Hányan hagyták el a zsidó válsást Prágában? 1935-ben 187 személy tért ki, ezek közül körülbelül 80-80 férfi és nő, 17 fiatalember. 140 felekezeti elnökök lelt, 29 római katolikus, 10 evangélikus és nyolc cseh-szlovák. A zsidó hitre tért 1935-ben 50 személy, ezek közül 18 férfi és 32 nő.

Raktárunkon levő sirmélekek minden elfogadható áron eladó

Veiszovits I.
Oradea
Bul. Regele Ferdinand No. 13, az udvarban

Elítélték egy londoni antiszemitát. London. John Pentoldot, aki tagja az angol fassizista szervezetnek zsidóellenes beszédéért, amelyet szabad ég alatt 250 ember előtt tartott F. O. Langley rendőrbíró 40 stiling pénzbüntetésre ítélte, vagy hét napi elzárásra. Ezenkívül 50 font-ot letétbe kell helyezni, annak biztosítására, hogy a következő 12 hónapban rendszeren fog viselkedni. Ha ezt az összegel nem tudná letenni, az esetben újabb két havi fogházra ítélik. Pentold a fogházat részszellette előnybe, azon a címen: A zsidóknak minden szabadságuk meg van, nekünk azonban nincsen. Amikor a rendőrszól, aki végighallgatta a beszédét, beszámolt a bírő előtt mindarról, mit a vádlott mondott, akkor a vádlott arra hivatkozott, hogy szólásszabadság van. A bírő erre kijelentette, hogy szabadság és szabadság között nagy a különbség. Ő a zsidókat az országba veszélyesenek tartja, de ellensége minden erőszakosságának.

Fuchs Ila angol nyelvtanár, az angol nyelv tanítását október 1-én kezdi. Oradea Str. Rimanoczy 12.

5000 német zsidó vándorolt ki 1936 első felében Palesztinába. Berlin. A német zsidók kitelepítésére alakult központi iroda most adatokat közöl azokról a zsidókról, akik 1936 első felében Palesztinában vándoroltak. Haifa és Jaffa kikötőiben az időszakban 4396 személy szállt partra. Néhány száz turistát is legalizáltak az idő alatt, úgy, hogy végeredményben 5000 személy telepedett le németországi származással. Azok nincsenek beleszámítva, akik Németországból vándoroltak ki ugyan, de közben más országban is tartózkodtak. Kiegészítésül ehhez a jelentéshez közlik még, hogy július 1-től mostanig 2300 németországi zsidó szállott partra Palesztinában.

Negyven halott egy nap alatt

Az a hír, hogy az angol kormány nagy erővel fog rendet teremteni, az arab terrorizmust arra ösztökélte, hogy még erőteljesebben lépjenek fel. Nemrégiben egyetlen napon negyven ember halt meg, a legtöbb, ami egy napon elpusztult a nyugtalanságok óta. Egy angol káplár, öt angol és egy palesztinai rendőr, valamint 33 arab handla halt meg. Három angol katona és egy angol rendőr súlyosan megsebesült. Rospinon mellett egy rendőrpártrúlt, amikor őrzésben volt, megtámadták. Három rendőr meghalt a helyszínen, egy negyedik hullóját később találták meg. A támadók egy gépfegyvert raboltak el ezer lötlénnyel. Három arab a helyszínen halt meg, harmincat a repülőgépek öltek meg, Nablus mellett, egy angol csapat, három repülő segítségével felvette a harcot a zendülőkkel. Nyolc arab halt meg ennél a harcnál. A Jeruzsálemi Gyórosban egy európai ölézetű arab ráolt Ali Khalil arab rendőrségi detektívre, aki azonnal meghalt. A teljes elmenekült. Khalil nemrégiben került Tulkarem-ből Jeruzsálembe és a terroriztát üldözéssel foglalkozott.

Lloyd George állítólag a zsidóság érdekében is tárgyalt Hitlerrel. Berlin. A világsajtó foglalkozott napokban keresztül azzal az eseménnyel, amely álltalanságban nagy feltűnést keltett. Lloyd George, Anglia volt miniszterelnöke megfogadta Hitler Berchtesgadenben és a tárgyalások folyamán állítólag a zsidókért is szóba került. Lloyd George kijelentette volna, hogy nagy akadály a angol közvélemény megértésének Hitler irányában, a zsidókérdésben elfoglalt merev állásponjt. Az angol sajtó egyrésze azt írja, hogy Lloyd George befolyásolni igyekezett Hitlert, zsidóságról vallott álláspontjának megváltoztatására.

A subotici főrabbi Mediáson. Az elmúlt héten kedves vendéget üdvözölhetett a mediási hírközség Deutsch Mózes főrabbi személyében, ki fia látogatására érkezett. A hírközség ezt az alkalmat ragadta meg, hogy Reich Mózes főrabbi utján vendégszónaklat megtartására kérje fel az illusztris szabadkai főrabbit. Zsoltóság meglett templom Deutsch Mór főrabbi droséja alkalmával, aki beszédében a zsidó világ aktuális kérdéseivel foglalkozott. A mesteri fordulatokkal felépített kiváló szöveket rendkívül mély hatást váltott ki a hallgatóságban!

A cluj. „Poel Charédi” szervezet impozáns keretek között bucsuztatta az elmúlt héten a Szentföldre allijázó Salavetz Abrahamot. Az ünnepelet Klein Eljahu rabbi beszéde vezette be, majd pedig Nussbaum Mihály ügyv. elnök bucsuztatta az Erebe allijázót, míg Albert Nándor, elnök felszólalásában méltatta a fértő Salavetz et, aki neustörvénye a mai eredi dekonjunkturával és, mint inaros a jelenlegi nehéz időben áttelepült a Szentföldre. Marosy József további összetartásra hívta fel a szervezet tagjait, majd lelkes hangulatban a Hatikva hangjai mellett véget ért a szép ünnepelet.

Ismeri Ön a TELLMANN szövetet?

Ha nem —
ugy kérje minden
posztókereskedésben
csakis a

TELLMANN VILMOS ÉS TÁRSAI RT.

braşovi posztógyár által gyártott
kiváló minőségű szövetkülönlegességeket!

Meg fog győződni, hogy gyártmányait egyetlen posztógyár termékei sem mulják felül!

AZ ORVOSOK EZREI!

RENDELNEK URODONAL-T

amely mindig kitűnő eredményeket ad. A Tudományos Akadémián és az Orvosi Akadémián tudományos értékelések méltatták. A legmagasabb Egészségügyi Tanács ajánlása folytán a Tengerészeti Minisztérium is bevezette használatát. Más kúszimények fölötti följénye abban áll, hogy hatása tökéletes és sok oldalú: 1. Húgysav ellen, amelyet kikezd, felold és eltávolít 37-szeresen nagyobb erővel mint a Lithinó. 2. Bármilyen természetű mérgező anyag ellen, amelynek mérgező hatását megszünteti és amelyet kihajt a szervezetből. 3. Nagyon nagy vérnyomás megszüntető és fertőtlenítő hatása van, amellyel a májra, a vesékre és az összes többi szervekre hat. 4. Szabályozza az erek vérnyomását és feszültségét, valamint az általános vérkeringést. 5. Regenerálja a szervek sejtjeit. Az URODONAL-t mindig eredményesen ajánlják: Reuma, migrén, köszvény, ischias, ideggyulladás, vesekő, epekö, vesehomok, beteges kövérég, bőrbetegségek és artritikus zavarok eseteiben.

CHATELAIN KÉSZÍTMÉNY MEGBÍZHATÓ MÁRKA

KAPHATÓ GYÓGYSZERTARAKBAN ÉS DROGÉRIÁKBAN

Gaza mellett egy katonai patrullra rálöttek két arab megsebesült. — Jeruzsálem és Jericho között egy auroa rálöttek, két arab megsebesült. — Husz tagból álló banda megtámadott egy Nablus felé haladó teherautókból álló karavánt Utközét fejtődött ki, amelybe beleszórtak a Ramlehől segítségül előhívott angol repülőket. A sötétség beállta után is tartottak a harcok. Számos arab megsebesült.

Bűnözők üldözése Cernaui-ban. Cernaui. Ezen a címen, hogy „Bűnözők üldözése Cernaui-ban” az itteni náci újság részletesen közli, hogy a rendőrség nagy ltszogatási munkálatai folyamán igen sok betörő, rabló, zsebvágó került hurokra. A cernaui zsidó újságok ezzel kapcsolatban megemlítik, hogy az elfogottak között egyetlen egy zsidó sincsen, de-cára annak, hogy ugyancsak ez a nemzeti szociállista érzelmi újság állandóan a zsidókról, mint bűnözőkről ír. Bár mi sem vagyunk csupa angyalok — írja a cernaui zsidó lap — mégha most egyetlen zsidó bűnöző sem volt közöttünk, azért azt sem írhatjuk, hogy mint „bűnözők”-ről írjon az antiszemita sajtó rólunk.

Amerikai államférfiak újévi üdvözlétei a zsidóságnak

Roosevelt az Egyesült Államok elnöke, ezévhben is, mint eddig mindig, a zsidó távirati ügynökség utján tolmácsolta újévi jókívánásait, a világ zsidósága számára. Amíg a németországi zsidóüldözés nem volt olyan súlyos következményekkel járó, addig ezek az üdvözlések, seblononak lütek máig. De azóta megnövekedett ezeknek az üdvözléseknek jelentősége. Roosevelt kijelent üdvözlésében, hogy különös örömmre szolgál, zsidó polgártársainak a roshasony alkalmából jókívánásait tolmácsolni. Az elnök példáját követik a többi amerikai államférfiak is, így Cordell Hill külügyminiszter többek között az írja: „Boldog vagyok, hogy zsidó polgártársaimmal együtt dolgozhatom a nemzetközi béke érdekében és az egész világgal jenn kell tartuk a barátságos jóviszonyt”. Harold I. Ickes belügyminiszter azt mondja többek között: „Sok bajon és keserves élményen ment keresztül a világ zsidósága, az elmúlt 5896 esztendőben. Az Egyesült Államok területén nyugodalomban éltek a zsidók és sokban hozzájárultak ahoz a gazdasági és szociális konszolidációhoz, amely Amerikában az utóbbi években észlelhető volt”. Arizona állam kormányzója, Benjamin B. Moeur örömmel írja, hogy állama területén ismeretlen az az intolerancia, amely világszerte uralkodik a zsidókkal szemben. George H. Dern, hadügyminiszter Claude S. Swanson tengerészeti ügyminiszter, Daniel C. Roper kereskedelemügyi miniszter szintén üdvözölték a zsidóságot, azonkívül számos állam kormányzója.

Mary angol anyakirálynő látogatása Sir Philipp Saasonnál. London. Mary özvegy királynő folkstone-i birtokán meglátogatta Sir Philipp Saason légügyi államtitkár, aki a híres indiai zsidó nábob családnak, tagja. Nemrégiben, — amint mi is megírtuk — VIII György angol király is meglátogatta a zsidó politikus és egy napot töltött nála.

Gustave Kahn meghalt. Paris. 76 esztendősen korában meghalt Párisban Gustave Kahn, a híres szimbolista költő és író. A párisi nemzeti könyvtárban éppen most van művelnek reprezentatív kiállítása, amely iránt nagy az érdeklődés.

275

NÉPŰNK

ORADEA
Strada Iosif Vulcan No. 4.
Telefon: 940.

ZSIDÓ HETILAP
Főszerkesztő: Wassermann Sándor
Felelős szerkesztő: Leiner Zoltán

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Belföldön: Híttörzseknek és vállalatoknak 500.
Magánosoknak: egész évre 300, félévre 180,
negyedévre 85 le. Külföldön: 120-80, 25, 25, 25.
180, 95, 60 dinár. 25-15 Pengő, 10-4 Dollár.

Az ünnepre és iskolaszerepra
mindentéle gyermekáru, költőt, szö-
vőt- és rövidáru, nyakkendő, bőr-
keziyt, női és férfi fehérneműket mé-
ret utáni rendelésre saját és hozott
anyagból legújanyosabbban szerez-
heti be
Lampel-nál
Oradea, Bul. Reg. Ferdinand 4.
(Retcherd cipőüzlet mellett)

Halálozás. Sulyos gyász érte a Ban-
dul de Campie Zelig családot a 25 éves
László fiuk tragikus hirtelenséggel történt el-
hunytával. Alig pár napi betegség után álta-
lános mérgezés következtében, amelyen már
nem tudott az orvostudomány segíteni. Az el-
hunyt Zelig László tregédiája nemcsak szü-
kebb családját rendítette meg, hanem az egész
köznyelket, hol csak ismerték nemes jellemét.
Minden zsidó megmozdulás helységében, mint
sétel, Keren-Kajemeth, K. Hajesrod, Zsidó Kór-
ház akció, stb. az ő nevéhez fűződik. A gyász-
szertartáson százak és százak voltak könnyes
bucsat az elhunytól és ozatlan részvétet la-
nuskodott arról, hogy milyen szerettel és meg-
becsülés övezte életében az ifjú Zelig László-
t. Halálát mélyen gyászolják menyasszonya,
valamint a bándi, claji Zellig, Erezmann, az orse-
dei Schwartz és Sírasser, és az aradi Hile-
vitz családok.

**Ki volt Dr. Lewi Billig, a meg-
ölt egyetemi tanár.** Jeruzsálem. Megírjuk,
hogy Dr. Lewi Billig egyetemi docent egy
arab golyója orvul leterítette. A „Times”
augusztus 25-iki számában cikket közöl,
a tragikus elhunyt zsidó tudósról. Megírja,
hogy Cambridge-ben tanult és még sok ha-
rája él ott, akiket a tudás halála mélysege-
sen megrendített. Billig az ideális tudós mintá-
képe volt. Boldog volt, hogy tanulhatott és
taníthatott és boldog volt, hogy barátai között
élehetett Palesztinában. Az arab tudományai
foglalkozott és összekötő kapocs akart lenni,
a tudás és felvilágosítás útján, a két nemzet
között. Ugy vélte, hogy a kultúra eszközeivel
lehet közelebb hozni a két népet, amelynek
elvégre közös eredele volt. Billigben ideális
vezetőt talált a jeruzsálemi arab kutató osz-
tály. Igazi angol eredele tudós volt, aki el-
mondta, hogy vallásos zsidó, igen jósról, derék
ember volt. 39 éves korában érte utolsó halál.
Éppen irászatlanál állt és egy arabokról szóló
nagy tudományos munkán dolgozott, amikor
az ablakhoz lopozott egy bandita és orvul
hátról agyonlőtte.

Alt Berun zsidómentes. Breslau-
ból jelentik: A rybniki kertekben levő Alt
Berun községből elköltözött az utolsó zsidó
család is. A nemzeti szociálista éra előtt
hetven zsidó család lakott itt.

**Harc a londoni zsidóság vasár-
napjáért.** Az utóbbi időben folyton napren-
den van valamivel kapcsolatban, a zsidókérdés,
az angol napilapokban. Hol a palesztinai
események, hol a naprenden levő vasárnapi
munkaszünetlő törvényt igazolja a kedélyeket.
Nemrégiben például nagy harc volt a szilvá-
rosok körében, a vasárnapi munkaszünettel
kapcsolatban. Az ezzel kapcsolatos vitákban
a szilvárosok előre kijelentették, hogy nem
adható több jog a zsidó pékeknek, mint amennyi
nekik van. A zsidó pékek kijelentették,
hogy csak azok a pékek sülték eddig va-
sárnapra, akik szombatban pihentek. Ez azon-
ban most szemel szurt az angol pékeknek,
ugy hogy valószínűleg beszélték a zsidó pé-
kek eddigi kedvezményét.

**Az erdélyi zsidóság legkedveltebb
találkozóhelye Bucarestben**
KATZ orth. **restaurant**
București, str. Carol 32. I. emelet

Zsidó humor

KÜLÖNBBSÉG . . .
Egy palesztinai lap írja: Egy nemrég Len-
gyelországból bevándorolt zsidó látja, hogy
Tel-Aviv és Jaffa határan valami nagy futás
van. Mikor halja, hogy zsidót bántanak, szo-
moruan mondja:
— Hát itt, Erec Jiszróelban is futnak a
zsidók, akárcsak Lengyelországban?
Amire az egyik fiatalember megmagya-
rázza neki:
— Csakhogy nagy különbség van ám
a futás irányában. Lengyelországban futnak
a zsidóüldözés színhelye felől, itt meg futnak
a zsidóüldözés színhelye felé . . .

A SÍRKÓ
Párizsba ér egy vándor snorer. Egyik hit-
sorsos megmutogatja neki a város nevezetes-
ségét s elviszi a zsidó temetőbe is. A temető
legszebb helyén fekszik Rothschild sírja: Fej-
tői egy gyönyörű, hatalmas sírkő . . . A sno-
rer sóráig, figyelmesen nézi a művészi alkotást,
aztán párizsi barátjához fordul:
— Stehst du, Jankel, das helstst geblit!

EZ IS OK ? . . .
A vilnai község vezetője, R. Sabatal
Kajhén, a híres „Such”, nagyon szerelte volna
kínórnak megválasztani egyik főnkremeni
hívét, a „Beér Hagajlló” szerzőjét, R. Mojsel,
aki nagy nyomorral küzdött. A hitközség el-
lenkezett: „Hiszen nincs hangja!” Mire a
a Sulchen Aruch kondikálóra csodálkozva felelt:
— Hát ez hej? Bűncsejnek szerint az elő-
imádkozó legyen imákban fártas, tanult em-
ber, istenfélő, sokgyermekes, gondokkal suj-
toti, kedvelt a községben és kellemes hangú.
Hát R. Mojselben megvan minden előírt tulaj-
donság: sok a gyermeke, sok a gondja, tu-
dós, közkedvelt, istenfélő, csak éppen hangja
nincs. És mert egy tulajdonság hiányzik,
mellőzzük őt? Hol találunk kénort, akikben
megvan valamennyi felsorolt tulajdonság? . . .

NEM NAGY SZERENCSE . . .
A kerületi kapitány maga elé állta egy-
szer a világhíres Scholem Rokeach rabbit.
— Tudja szí, hogy én vagyok a második
Hánán?! — mondja szigoruan összerfancólt
homlokkal.
A rabbi nyugodtan felelt:
— No, az elsőnek sem volt valami nagy
szerencséje.

MA AZONBAN . . .
A berdicsévi rabbi, Lévi Jichak minden
este melőlő nyuvóra tért volna, törvényt ter-
tolt leírismerelel, számba vette minden az-
nap elkövetelt cselekedetét, megbánta hibáit
és így szólt: „Lévi Jichak többé nem teszi
meg!” Azután megint így beszélt magához:
„Lévi Jichak, ez már legnap is mondhat!”
Majd harmadszor is megszólalt: „Tegnap Lévi
Jichak nem szólt igazat, ma azonban az igazat
mondja” . . .

MI JOBB ?
A chaszidok megharagudtak Chajim Azer-
bachra, a lunschitzi rabbitól, mert egyszer tár-
saságban egy szép asszonnyal társalgott. Mikor
a rabbi látta, hogy célzatosan terjesztik
a hírt, bosszankodva mondta:
— Jobb ha ez ember egy asszonnyal beszél
és Istenre gondol, mintha Istenrel beszél és
emellet az asszonyokra gondol.

A TIZEDIK
Rabbi Áron, a nagy „Rav” fia, péntek
este a frigyáda előtt imádkozott. Az isten
tiszteltet után hazament chaszidusaival, meg-
szentelte a szombatot és így szólt hozzájuk:
— Mikor a szombat beköszöntött, Balsem
lov leszállott a magasságból és így beszélt
hozzám: „Gonosz végzet fenyegeti Izráel Itait”
de én közbeleptem, hogy liz caddik halála
fordítsa el felőlük a gonosz végzetet. Kilen-
cen már elköltöztek közülük: akarsz e a ti-
zedik lenni?” Azt mondtam akérok.
Az utolsó szónál rabbi Áron hátrahanyat-
lott, lehunyta szemét és lelke az örökkévaló-
ságha szenderült . . .

**— A lengyel felsőbb iskolák hall-
gatóinak száma csökken.** Varsó. Az új
iskolaev lezdelével megállapították, hogy a
zsidó felsőbb iskolák hallgatók száma, az előző
évihez viszonyítva erősen csökken. Sok hall-
gató, akik nem is végeztek el teljesen az is-
kolát, végelbocsátó bizonyítványt kértek. Az
érettséghez kerülő hallgatók száma évről évre
csökken. Ennek az az oka, hogy az intellek-
tuális pályákon folyton csökken a boldogulási
lehetőség. A német nyelven oktató iskolák és
azok tanítói is nyomorba kerültek, mivel lát-
ják, hogy a jövőben ennek a nyelvnek nem
lesznek olyan lehetőségei mint a multhan volt-
tak. Ezzel szemben a francia és angol nyelv-
iskolák tulzufoltak. Erős az érdeklődés a
zsidó szakiskolák iránt a varsói hitközség
ipariskolája tulzufolt. A szakkurzusok által-
ban igen frekváltak és igen sok főtólát
hallgató rő álltát a praktikus munkára és ka-
palszalonokban és vörköskolákban akarták
jövő boldogulásuk útját megtalálni.

**— Elkerülhetjük-e a szenvedést? Igen. Pé-
ldául a reumatikus fájdalmakat, amelyek az esős időny-
től kezdve egyre súlyosabban marangolják szerve-
zetünket. Elégendő, ha minden este bevesz egy pohár
vízben egy kávékannányi URODONAL-T, amely meg-
szabítja a szenvedést és felvidíti organismusát. Itt
van mindjárt az esős időszak, ne szenvedjen ha nem
muszáj.**
— „Adefa”. Boldiban megjelenő „An-
griff” írja: A ruházati ipar gyérsálat fisláiban
voltak azzal, hogy ebben az iparágban a zsi-
dóság tulzulyan van. Érett elhatározták, hogy
megalakítják a német-árja ruhagyárosok mun-
kaközösségét, amelyhez rögtön le is csatlá-
koztak 400 gyáros. Ezek elhatározták, hogy a
vevők informálására, minden gyárukból kike-
rült árua egy jelet tesznek, amely az „Adefa”
lesz és ezzel fogják figyelmeztetni a fogyasztó-
kat is, hogy csak árja cégekől vásároljanak.
Minden német polgártárs kötelessége meg-
vizsgálni, hogy ruhája ezektől a gyárosoktól
ered-e.

**— A Keren Hajesrod kolóniái a zavargások
dácára teljesítik anyagi kötelezettségeiket.** — Tel
Joseph KH-kolóniái 1. év augusztus 20-án fizette ki a
szeptember végén esedékes adósságot a KH főirodá-
jának, a számszerint 527 fontot. Ebből az alkalomból
dr. Artur Ruppin a következő levelet írt: Tel Jo-
seph-nez: — „Nagy megelégedéssel olvastam, hogy
adósságotok első részletét a KH-nál már befizették.
Örömmel üdvözöllek benneteket abból az alkalomból,
hogy első vagytok azon kolóniák között, melyek a
KH-val szembeni kötelezettségüket eleget tették.”
Mindig erősen biztam abban, hogy kolónistáink min-
den körülmények között teljesíteni fogják a nemzeti
intézményekkel szemben elváltat kötelezettségeiket és
boldog vagyok, hogy bizalmam jogos volt”. — Nehalut
Mosav, melyet a KH 1921. augusztus 26-án leterítet
(sajnos a mostani helyzet miatt nem ünnepelhet meg
15 éves fennállásának jubileumát) a közeli napokban
fogja kifizetni első részletét a KH-nál, mely szintén
csak szeptember végén lenne esedékes. Eln Chard
Dagana ugyancsak most fogják teljesíteni esedékes
fizetéseiket.

**A zsidó nagyiparosok távirata
Baldwin-hoz.** A nagyiparosok palesztinai
szövetsége, azal kapcsolatban, hogy a be-
vándorlási felüggesztést szándékoznak, a ki-
rályi bizottság látogatásának ideje alatt, táv-
írólatot meszelt Baldwin miniszterelnökéhez.
A táviratban felhívják a miniszterelnök figyel-
mét azokra a veszedelmekre, amelyek a be-
vándorlás felüggesztésével járnak. Az ország
gazdasági beállítottsága a folytonos beván-
dorláson alapszik és az ország pénzügyi és
kincstári helyzete és jóléte is ettől függ. Fel-
hívják a miniszterelnök figyelmét arra a kö-
rülményre is, hogy ez az esetleges intézke-
dés, az angol tőkeinvestícióknak, amelyek az
országban vannak, nagyon ártóanának. A be-
vándorlás szigorítása ellig volna alkalmas arra
is, hogy a békét biztosítsa az országban. A
távirat azzal fejeződik be, hogy kéri a pre-
mier, hogy a bevándorlást az ország felvevő-
képességéhez viszonyítsák és a zsidókkal való
jóviszonyt annál is inkább épöljék, mert ők
minderen az angolok legbübb barátai.

**— Ne igényeljenek certifikátot az új sdule-
ben a zsidók.** London. A „Times” szeptember 10-iki
számában W. H. Stoker aki az 1929-ben kiküldött bi-
zottságban az arabok védője volt, cikket írt, amelyben
arra kéri a Shaw komiszió volt tagja a zsidó ve-
zetőket, hogy a Jewish Agency a most közzétűző töl-
zeteket, hogy a Jewish Agency, hogy hiva az arabokkal való
békés megegyezésnek. Lord Lamington ezzel kapcsola-
tban szintén cikket ír a „Times”-ban, amelyben arra
kéri az arabokat, hogy békés eszközökkel keressék a
zsidókkal való megegyezés lehetőségét.

A sátor — az örök zsidó tragédia szimbóluma

Két történelmi esemény kopcsán írja
elő nekünk a Tóra a sátrak ünnepeit. Az
egyik: mivel a pusztában való vándorlás
idején sátrakban laktak őseink és csodálatos
módon óvta meg őket, a pusztá
ezernyi veszedelmétől. A másik: mivel a
Szentföldön a termés betakarítása után, a
zsidók sátrakban kellett ünnepeljük a bea-
karítás ünnepét, hogy ezzel is bizonyítsák
az Örökkévaló iránti hálájukat. Mindkét mo-
tuum ma is hatással van reánk és lesz is,
az idők végtelenségig.

A pusztában való vándorlás nem ma-
radt egyedülálló élmény a zsidó nép életé-
ben. Az aránylag rövid ideig tartó állami
önálló élet után, újra kezde vette a zsidó-
ság a vándorbotat, és tovább vándorol né-
pek és országok között, a pusztánál nagyobb
és több veszedelmel rejtgető borzalmak kö-
zött. Néha azt hisszük, ideig-óráig, hogy a
népek körében nyugalomra találnak, de ez
csupán csak látszat, amely csalóka és ha-
mar részemlélni a keserű valóságra. Ugy
hiszük, hogyha szigoruan összekapcsoljuk
életünket a környező népekkel, ugy ezzel
jokerban biztosítjuk jövőnk. Hiu ábránd!
Később felbredés következik és mi hálát-
lanságról beszélünk. Pedig csak a sors kér-
lehetetlensége igazo ódik. Mert mi zsidók,
egyedül és kizárólag csak a sátorban talál-
hatunk nyugalmat, csak az Örökkévaló sá-
trában! A sziklasátraknak hűt, emberek jó-
indulatára és megértésére épített betonbiz-
tosnak vélt lakhelyünk bizonytalansága ne-
ről-napra jobban bebizonyítódik, s rendsze-
rint azokat temeli legelőször falat alá, akik
legjobban bíznak benne. A kétezeréves pusztá
„vándorlás”, azaz galutti életünk ezernyi
nyomorúsaga azt igazolja, hogy legszilár-
dabb otthonunk: — a sátor. Az a sá-
tor, amely biztonságot nyújtott akkor, mi-
kor csak az égi Gondolésés örökkévaló sá-
tálta, az egyiptomi kionulás után, míg a
Szentföldre nem értek őseink!

Igen, a Szentföldre. Arra a megszentelt
földre, amelyre ma is milliók vágya száll és
amely egyedül hely volt még a világon, ahol
a zsidóság a történelem folyamán, nyuga-
lomban él. És most ott is „sátor” lett éle-
lünk? A bizonytalanság értele nem szűnik
meg a palesztinai határoknál sem, de ez
megse jelenl az, hogy egy újabb golusz
lesz ott is, ahol nem tudunk és nem szabad
nekünk maradnót építeni. Tésedés! Ott
lehet, ott kell nekünk ugy építeni, hogy az
jövendő népi életünk biztos fundamentuma
legyen. Ha tudunk dőzoni a galutti élet
sátralát a közpikoron kezdve, végig a spa-
nyol inkvizícióra, a lengyel és orosz „pogro-
mokok” át, mind a mai zsidóüldözéséig
millió és millió zsidó emberéletet, akkor nem
szabad kétségbeesnünk akkor sem, ha a pa-
lesztinai építés is megkötvetl a maga em-
berlőzatlait. Nem lehet és nem szabad
könnyen vegyük a szentföldi megpróbáltatá-
sokat, de a sátor szimbóluma mentő kell

egyén arra, hogy legfontosabb, ha hűek
maradunk a sátorhoz, azaz az Isteni sátor-
hoz, amely a tradíciót jelenti számunkra,
mert ez szilárdabb bázist jelent, mint a
adulti kőpatoták és mint a népekkel való
barátkozás ideiglenessége.
A sátrak ünnepein gondoljunk a sátorra,
mert ez a mi örök várnak a maga bizony-
talanságában és sással fedett széllel bélelt
valóságában. A sátor — zsidó létünk örök
tragikumokkal telt szimbóluma!

Az óvatos angolok . . .

A főkormányzó és Dill generális újabb tárgyalásokat kezdenek Ammanban, ahová repülőgéppel utaztak

**Az angol kabinet tárgyal Palesztináról. — Ormsby
Gore érdekes nyilatkozata. — A sztájk tovább folyik**

Jeruzsálem. A főkormányzó Sir Artur
Wauchope és Dill tábornok repülőgépen
Ammanba utaztak és ott Abdullah emírnél
étkeztek.
Londoni jelentések szerint, dacára annak,
hogy jelenleg minden katonai erő rendelke-
zésére áll az angoloknak, hogy letörjék a
palesztinai terror, a négem akarnak elmulasz-
tani semmiféle békés megegyezést lehető-
sége. Ezel egyidejűleg az arab sztrájkbizottság
egyik tagja Kairóba repült, hogy ott felvegye
az értnkeztést Ibn Saud meghívójával is.
Az angol kormány legutóbbi miniszter-
tanácsán újabb részletesen megtárgyallák a
palesztinai helyzetet, amelyen résztvett Sir

John Maffel is, a gyarmatiügyi miniszterium
állandó államtitkára. A kabinet elhatározta,
hogy egyelőre nem lépeltik életbe Palesztina
területén a hadállapotot.
Ormsby Gore gyarmatiügyi miniszter
csütörtökön Stalfordban beszédet tartott amely-
ben kiírt a palesztinai helyzetre is. Az angol
politika nem változik meg akkor sem, ha an-
goli katonákra lövöldöznek és akkor sem, ha
erőszakos cselekedetek akarták befolyásolni
elhatározásában. Az angol kormány a béke
érdekében dolgozik — mondotta Ormsby
Gore — és nem hagyja magát sem megte-
veszteni, sem elítélteni ebbeli elhatározásaitól.

2000 palesztinai kivándorló indult szeptemberben Constanzából

Constanța. A „Polonia” hajón szeplem-
ber 24-én 900 kivándorló indult Palesztinába.
Nagyrésük munkáscseledekkel rendelkezik és
Lengyelországból, valamint Romániából szá-
rnak. Vannak közöttük idős engedélyvel
rendelkezők is. Két héttel ezelőtt a „Polonia”
ugyancsak Constanjaból 1080 álljézőli vitt le-
délzetlen Palesztinába.

vádbeszédben taglalta az elkövetelt bűncse-
lekményt és élesen kiltelt az ellen, hogy a
„The Fascist” a zsidók sterilizációját, meg-
öletését és az ember társadalomtól való el-
különítését követelte. A vádlottak ártatlansá-
gukat hangsúlyozták. Az elnök megjegyezte íté-
lethozatal előtt, hogy az esküdtek ne befolyá-
sságok magukat világnézelüktől, mert III
bűncselekményről van szó. Ez az első per
Angliában, amelyet vallásnyalás címen í-
döltek.
Az elhangzott ítélet Arnold Spencer Lee-
s-t hat hónapra ítélté, a nyomdász pedig
nagyobb fönbüntetésre.

Sulyos ítélet a londoni fasiszta perben

**Hat hónapi börtönrre ítélték a „The Fascist” kiadó-
ját vallásnyalás címen**

London. A Central Criminal Court szeplem-
ber 18-án kezdte tárgyalni Lord Greavas
Fascist League” kiadója, Arnold Spencer
Leese ellen és annak nyomdásza Waller
Whiteheg ellen indított meg, amiért zsidó-
ellenes cikkeket közölt, többek között egyik-
ben a vérvád valóságát állította.
Leese, aki 57 éves, nyugalmazott állat-
orvosnak mondotta magát, azzal vádolta a vad-
lalt, hogy „Öfelsége zsidó és nazisidó ki-
hossága közölti ellentéteteket akarta kiélezni
és hazug híreket közöli a zsidósdgról.
Sir Donald Someruel ügyész hosszabb

hat hónapi börtönrre ítélték a „The Fascist” kiadó-
ját vallásnyalás címen

Ünnepl számunk 12 oldal